Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10-502, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 13.11.2026.
Nr. 41/6-3

Atzinums par VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" 2026. gada 13. jūlijā publicēto sižetu "Tiesā medicīnas māsu par nolaidības dēļ mirušu bērnu"

2026. gada 30. septembrī Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons (turpmāk tekstā arī – ombuds) saņēma [..] (turpmāk – Iesniedzējs) 2026. gada 30. septembrī plkst. 00:29 elektroniski iesniegto iesniegumu, kurā ombuds tiek lūgts izvērtēt VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" (turpmāk – LSM) televīzijas programmā "Latvijas Televīzija 1" (turpmāk – LTV1) 2026. gada 13. jūlijā pārraidīto sižetu, *kurā atspoguļota kriminālllieta pret Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas medmāsu Jeļenu Ugurenko saistībā ar bērna nāvi* (turpmāk – Iesniegums 1). Iepazīstoties ar Iesnieguma 1 pavadvēstuli (turpmāk – Pavadvēstule Iesniegumam 1), ombuds konstatēja, ka lūgums attiecas uz 2026. gada 13. jūlijā LTV1 raidījumā "Panorāma" pārraidīto sižetu "Tiesā medicīnas māsu par nolaidības dēļ mirušu bērnu" (turpmāk – Sižets).

2026. gada 30. septembrī plkst. 09:52 ombuds saņēma Iesniedzēja papildinājumu Iesniegumam 1 (turpmāk – Papildinājums 1 Iesniegumam 1).

2026. gada 1. oktobrī plkst. 15:07 ombuds saņēma vēl vienu papildinājumu Iesniegumam 1 (turpmāk – Papildinājums 2 Iesniegumam 1), kuram pievienoti četri ekrānattēli.

2026. gada 1. oktobrī plkst. 15:53 ombuds saņēma vēl vienu Iesniedzēja iesniegumu (turpmāk – Iesniegums 2), kurā apkopota Iesniegumā 1, pavadvēstulē Iesniegumam 1, Papildinājumā 1 Iesniegumam 1, Papildinājumā 2 Iesniegumam 1 sniegtā informācija, kā arī pievienota pavadvēstule (turpmāk – Pavadvēstule 1 Iesniegumam 2) un divi papildu ekrānattēli.

2026. gada 1. oktobrī plkst. 16:48 ombuds saņēma Iesniedzēja skaidrojumu Iesnieguma 1 un

Iesnieguma 2 saturam (turpmāk – Skaidrojums Iesniegumam 1 un Iesniegumam 2).

2026. gada 5. oktobrī ombuds saņēma vēl vienu Iesniedzēja iesniegumu (turpmāk – Iesniegums 3), kuram pievienota pavadvēstule (turpmāk – Pavadvēstule Iesniegumam 3) un dokuments ar nosaukumu "Ombudam - vecais iesniegums ar bildēm_LTVsiž", kura saturu veido Iesniedzēja iesniegums biedrībai "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk – Iesniegums LMĒP).

Iepazīstoties ar laika posmā no 2026. gada 30. septembra līdz 2026. gada 6. oktobrim saņemtajos Iesniedzēja iesniegumos un tiem pievienotajās pavadvēstulēs un pielikumos norādīto informāciju par Sižeta saturu, 2026. gada 6. oktobrī ombuds pieņēma lēmumu veidot **vienu vienotu atzinumu** par Sižeta atbilstību VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" pašregulējošajā dokumentā "VSIA "Latvijas Sabiedriskais medijs" Redakcionālās vadlīnijas" noteiktajām prasībām. Par pieņemto lēmumu Iesniedzējs tika informēts ar 2026. gada 6. oktobrī plkst. 11:58 nosūtītu elektroniskā pasta vēstuli.

2026. gada 6. oktobra plkst. 13:32 ombuds saņēma Iesniedzēja e-pasta vēstuli ar precizējumu (turpmāk – Precizējums) un jautājumu ombudam.

2026. gada 21. oktobra plkst. 15:18 ombuds saņēma Iesniedzēja papildinājumu Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 (turpmāk – Papildinājums Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3), kurā Iesniedzējs precizē šo iesniegumu mērķi. Papildinājumam Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 ir pievienoti trīs dokumenti:

1) Starptautiskā mediju prakse KCI kļūdu un pacientu drošības analīzē, kuru Iesniedzējs ir nodēvējis par Iedvesmas materiālu LSM redakcijai (turpmāk – Iedvesmas materiāls);

2) Atkārtots iesniegums LSM par LSM sižeta atbilstību žurnālistikas profesionālās ētikas principiem" (turpmāk – Atkārtots iesniegums LSM):

3) LSM atbildes vēstule Iesniedzējam (turpmāk – LSM atbilde iesniedzējam).

2026. gada 21. oktobra plkst. 15:46 ombuds saņēma Iesniedzēja vēstuli ar piebildi (turpmāk – Piebilde) un tam pievienoto dokumentu "Starptautiskā prakse KCl kļūdu un pacientu drošības sistēmu analīzē_-4 copy 2" (turpmāk – Referāts).

Lai sagatavotu atzinumu, ombuds no 2026. gada 6. oktobra līdz 2026. gada 13. novembrim:

1. Iepazinās ar Iesniedzēja sniegto apsvērumu izklāstu, kas izklāstīts šādos Iesniedzēja iesniegtajos dokumentos:

   1.1. Iesniegumā 1;

1.2. Pavadvēstulē Iesniegumam 1;

1.3. Papildinājumā 1 Iesniegumam 1;

1.4. Papildinājumā 2 Iesniegumam 1;

1.5. Iesniegumā 2;

1.6. Pavadvēstulē 1 Iesniegumam 2;

1.7. Skaidrojumā Iesniegumam 1 un Iesniegumam 2;

1.8. Iesniegumā 3;

1.9. Pavadvēstulē iesniegumam 3;

1.10. Iesniegumā LMĒP;

1.11. Precizējumā;

1.12. Papildinājumā Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3;

1.13. Iedvesmas materiālā;

1.14. Atkārtotajā iesniegumā LSM;

1.15. LSM atbildē iesniedzējam;

1.16. Piebildē;

1.17. Referātā.

2. Iepazinās ar Sižeta saturu šādās tīmekļa vietņu saitēs:

2.1. LTV Ziņu dienesta korespondentes Lindas Spundiņas 2026. gada 13. jūlija publikācija LSM ziņu portālā "LSM.lv" "Medmāsa tiesā atzīst vainu lietā par bērna nāvi sajaukto medikamentu dēļ" un tam pievienoto Sižeta video materiālu (turpmāk – Publikācija 2);

https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/13.07.2026-medmasa-tiesa-atzist-vainu-lieta-par-berna-navi-sajaukto-medikamentu-del.a654886/.

2.2. LTV1 2026. gada 13. jūlija raidījumā "Panorāma" iekļauto Sižetu (skatāms no raidījuma 16:30 līdz 20:26 minūtei);

https://replay.lsm.lv/lv/skaties/ieraksts/ltv/378708/panorama.

2.3. Iesniedzēja norādītā Sižeta publikācija LTV Ziņu dienesta individuālajā profilā tīmekļa vietnē "YouTube".

https://www.youtube.com/watch?v=q9PgSrFlgIE.

3. Iepazinās ar 2026. gada 7. aprīli LSM ziņu portālā "LSM.lv" publiskoto nacionālās ziņu aģentūras "LETA" izplatīto ziņu "Rosina apsūdzēt Bērnu slimnīcas mediķi par bērna nāvi, sajaucot medikamentus" (turpmāk – Publikācija 1).

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/07.04.2026-rosina-apsudzet-bernu-slimnicas-mediki-par-berna-navi-sajaucot-medikamentus.a641958/?utm_source=lsm&utm_medium=article-body&utm_campaign=admin.

4. Iepazinās ar 2026. gada 28. septembrī LSM ziņu portālā "LSM.lv" publiskoto nacionālās ziņu aģentūras "LETA" izplatīto ziņu "Medmāsai piespriež divarpus gadu cietumsodu par nejaušu bērna nonāvēšanu, sajaucot medikamentus" (turpmāk – Publikācija 3).

Skat. izmantojot tīmekļa vietnes saiti: https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/28.09.2026-medmasai-piespriez-divarpus-gadu-cietumsodu-par-nejausu-berna-nonavesanu-sajaucot-medikamentus.a665046/.

5. 2026. gada 6. oktobrī nosūtīja rakstiskus jautājumus LTV Ziņu dienesta direktorei un 2026. gada 14. oktobrī saņēma atbildes uz tiem.

Izvērtējot Iesniedzēja iesniegtajos dokumentos sniegto informāciju, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

konstatē:

[1] Par Iesniedzēja izteiktajiem apsvērumiem

Ņemot vērā to, ka ombuda atzinumi ir publiski, jo anonimizētā veidā (neatklājot Iesniedzēja identitāti) ir pieejami visai sabiedrībai, lai tādējādi veicinātu sabiedrības medijpratību, kā izpratni par to – ko, kā un kāpēc sabiedriskais medijs dara, ombuds šajā atzinuma daļā ir izklāstījis Iesniedzēja daudzskaitlīgajos un apjomīgajos dokumentos ietvertās informācijas apkopojumu, lai plašākai auditorijai sniegtu priekšstatu par Iesniedzēja izteikto pretenziju būtību un izklāstītajiem apsvērumiem.

1. Par Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2 norādīto

Izskatot Iesniegumu 1 un Iesniegumu 2, ombuds konstatēja, ka Iesniegums 2 ir uzskatāms par Iesnieguma 1 pilnveidotu versiju, tāpēc abos iesniegumos lasāmo ir apkopojis vienā analīzes punktā.

Abu iesniegumu priekšmets ir Sižets un abu iesniegumu pamatā ir Iesniedzēja uzdotie jautājumi par *sižetā veikto **faktu atlasi**, **personas identificēšanas** un **vizuālās atspoguļošanas** samērīgumu, **atsevišķu faktu izcelšanas** nepieciešamību, kā arī par to, vai kopējais sižeta pasniegšanas veids varēja radīt skatītājam **maldinošu** vai **nepamatoti negatīvu priekšstatu** par konkrēto personu.* [visi izcēlumi turpmāk slīprakstā atveidotajos Iesniedzēja tekstu citātos mani – E.A.]

Iesniedzēja jautājumi skar redakcionālās izvēles Sižeta veidošanā, un tie ir apkopojami sešos blokos. Lai varētu labāk izprast Iesniedzēja uzdoto jautājumu kontekstu, ombuds turpmākajā atzinuma tekstā sniegs arī attiecināmos Sižetā izskanējušās informācijas fragmentus.

1.1. Par fakta izcelšanu, ka tiesas procesā tika izmantoti tulka pakalpojumi krievu valodā

Abos iesniegumos Iesniedzējs norāda, ka Sižetā *īpaši tika izcelts fakts, ka* [apsūdzētajai personai] *Jeļenai Ugurenko tiesas procesā tika nodrošināti tulka pakalpojumi krievu valodā*. Iesniegumā 1 Iesniedzējs apgalvo, ka *strādājot Rīgā, viņa* [apsūdzētā persona] ***valodu zina**, bet tulks krimināl*procesā *ir normāla juridiskā drošība.* ***Mediji to pasniedz bez padziļināta konteksta, provocējot pūļa tiesu un ksenofobiskus komentārus***. Kā apliecinājumu šādai sabiedrības negatīvai reakcijai Iesniedzējs ombudam ir iesūtījis sešus ekrānattēlus, kuros skatāma sociālo tīklu komentāros paustā šo tīklu lietotāju negatīvā attieksme pret apsūdzētās personas tautību un valodas prasmēm.

Abos iesniegumos ir norādīts, ka tulka izmantošanas fakts tiesvedības procesā pats par sevi vēl nenorāda uz apsūdzētās personas profesionālās kompetences trūkumu, un nenorāda uz tā saistību ar konkrēto *medicīnisko notikumu* (Iesniegums 1) jeb *medicīnisko kļūdu* (Iesniegums 2), par kādām Iesniedzējs uzskata notikušo Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā, kad 2025. gada 26. novembrī apsūdzētā persona sajauca pacientam dodamos medikamentus, kā rezultātā pacients nomira. Tieši par tiesvedību saistībā ar šo medicīniskā personāla nepienācīgu profesionālo pienākumu pildīšanas traģiskajām sekām informēja Sižets.

Iesniegumā 2 ir norādīts uz būtisku sakarību jeb, precīzāk sakot, tās trūkumu – tulka izmantošana tiesvedības procesā vēl nenorāda uz apsūdzētās personas latviešu valodas zināšanu līmeni, savukārt profesionālo pienākumu nepienācīgas pildīšanas fakts bez papildu pierādījumiem nenorāda uz latviešu valodas zināšanu līmeni kā tā cēloni.

Saistībā ar minēto, Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt šādu redakcionālas izvēles aspektu: *Ja tulka izmantošanai* ***nebija saistības*** *ar medicīnisko kļūdu, tiesas sprieduma būtību vai personas profesionālo darbību, lūdzu izvērtēt,* ***kādēļ šis fakts tika izcelts*** *un vai tas atbilda proporcionalitātes un atbildīgas žurnālistikas principiem.* Iesniedzējs lūdz izvērtēt arī to, *vai sižeta veidotāji bija pietiekami izvērtējuši risku, ka skatītājs šo informāciju varētu uztvert nevis tikai kā neitrālu procesuālu faktu, bet arī kā netiešu norādi uz personas profesionālo kompetenci, latviešu valodas zināšanām vai citiem personas raksturojošiem apstākļiem.* Iesniedzējs norāda: *Ja šādai informācijai* ***nebija tiešas nozīmes konkrētās lietas būtībai****, lūdzu izvērtēt, vai tās īpaša izcelšana atbilda sabiedriskā medija objektivitātes, neitralitātes, cilvēka cieņas un atbildīgas žurnālistikas principiem un vai sižetā tika sniegts pietiekams konteksts par tulka izmantošanas iemesliem.*

Abos iesniegumos šis jautājums tiek uzdots atkārtoti – kā jautājums par apsūdzētās personas pārvaldītās valodas un etniskās izcelsmes atspoguļošanas riskiem Sižetā. Iesniedzējs Iesniegumā

2 lūdz ombudu izvērtēt *vai informācijas par krievu valodas tulka izmantošanu izcelšana bez pietiekama konteksta nevarēja veicināt **skatītāju asociācijas**, kas saistītas nevis ar pašu kriminālprocesu, bet **ar personas valodu, izcelsmi vai piederību kādai etniskai vai lingvistiskai grupai***. Savukārt Iesniegumā 1 Iesniedzējs sniedz informāciju, ka *apsūdzētā persona ir* [..]*, kura kompetenti pārvalda valsts valodu un strādā slimnīcā jau ilgstoši*, un lūdz ombudu izvērtēt *vai sabiedriskajam medijam šādā situācijā nebija īpaši jāņem vērā risks, ka konkrēta fakta izcelšana bez nepieciešamā konteksta var veicināt stereotipiskus, ksenofobiskus vai citādi aizspriedumainus komentārus par apsūdzēto personu.*

Abos iesniegumos Iesniedzējs uzsver, ka neapgalvo, *ka šādas asociācijas bija sižeta veidotāju mērķis.* Tāpēc Iesniedzējs lūdz ombudu *izvērtēt tikai to, vai redakcionālo izvēļu **iespējamās sekas** un stereotipiskas vai aizspriedumainas interpretācijas risks **tika pienācīgi ņemts vērā**.*

Ombuds konstatēja, ka minētie Iesniedzēja iebildumi ir par Sižeta fragmentu, kas klausāms ierakstā no 01:05 līdz 01:19 minūtei un kurā LSM žurnāliste pauž šādu informāciju [izcēlumi slīprakstā atveidotajā Sižeta tekstā šeit un turpmāk mani – E.A.]: *Šobrīd apsūdzētajai medmāsai noteikts drošības līdzeklis - nodarbošanās aizliegums. **Jeļenai Ugurenko tiesas procesā piešķirts tulks, kas nodrošināja tulkojumu krievu valodā**. Medmāsas advokāts saka, ka viņa nožēlo notikušo un ir atvainojusies bērnu vecākiem.*

1.2. Par apsūdzētās personas vārda, uzvārda un sejas attēla izmantošanu

Abos iesniegumos Iesniedzējs norāda, ka apsūdzētā persona *tika identificēta ar pilnu vārdu un uzvārdu, kā arī tika demonstrēts viņas sejas attēls tuvā kadrā*. Saistībā ar to Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt *šīs personas identificēšanas formas **nepieciešamību** un **samērīgumu** konkrētā sižeta kontekstā vai publikācijas informatīvo mērķi nebūtu bijis iespējams sasniegt ar mazāk identificējošu un mazāk personu stigmatizējošu vizuālo risinājumu.*

- *vai pilna vārda un uzvārda norādīšana bija nepieciešama sižeta mērķa sasniegšanai;*
- *vai sejas demonstrēšana ļoti tuvā kadrā bija nepieciešama;*
- *vai konkrētais vizuālais risinājums bija samērīgs ar sabiedrības interesi;*
- *vai pastāvēja mazāk aizskarošs veids, kā sabiedrību informēt par tiesas procesu.*
- *Kāds bija papildu sabiedrības interešu ieguvums no konkrētas personas pilnas identifikācijas un sejas tuvplāna publicēšanas, ja to pašu sabiedriski nozīmīgo informāciju par medicīnisko kļūdu, tiesas procesu un iespējamiem sistēmiskiem riskiem bija iespējams nodot, personu identificējot mazāk intensīvi?*

– *Lūdzu izvērtēt, vai konkrētajā gadījumā personas sejas un pilnas identitātes publiskošana laikā, kad viņai vēl nebija noteikts galīgs tiesas vērtējums par viņas kriminālatbildību, bija samērīga un sabiedrības intereses nepieciešamā, ņemot vērā profesionālās mediju ētikas standartus.*

Ombuds konstatēja, ka šie Iesniedzēja jautājumi ir attiecināmi uz Sižeta fragmentiem, kas ir klausāmi un skatāmi:

1) no 00:36 līdz 00:40 minūtei, kurā LSM žurnāliste saka: *Līdz ar žurnālistiem, arī apsūdzētās medmāsas Jeļenas Ugurenko kolēģes no Bērnu slimnīcas atstāja tiesas zāli.*

2) No 01:07 līdz 01:16 minūtei, kurā LSM žurnālistes teiktā – *Šobrīd apsūdzētajai medmāsai noteikts drošības līdzeklis - nodarbošanās aizliegums. Jeļenai Ugurenko tiesas procesā piešķirts tulks, kas nodrošināja tulkojumu krievu valodā* – laikā ir skatāma apsūdzētās personas seja spoguļattēlā, kā arī viņas vārds un uzvārds kā lietas dalībnieka ieraksts tiesas zāles informatīvajā ekrānā.

1.3. Par apsūdzētās personas iespējām sniegt savus komentārus Sižetā

Abos iesniegumos norādīts, ka *pati Jeļena Ugurenko tajā netika intervēta un viņai netika dota iespēja skatītājam paskaidrot tieši to jautājumu, kas tika īpaši izcelts – tulka izmantošanu.* Lai arī Iesniedzējs uzsver – *Es neuzskatu, ka apsūdzētajai personai katrā ziņu sižetā obligāti būtu jābūt intervētai* – tomēr ombudam tiek lūgts izvērtēt *vai konkrētajā gadījumā, izceļot potenciāli sensitīvu un personas raksturojumu ietekmējošu faktu* [valsts valodas pārvaldīšanas līmeni – E.A.]*, nebūtu bijis nepieciešams nodrošināt iespēju personai sniegt komentāru vai vismaz pienācīgi atspoguļot šī fakta kontekstu.*

1.4. Par Sižeta kopējo redakcionālo efektu

Abos iesniegumos ombuds tiek lūgts izvērtēt *ne tikai atsevišķu sižetā ietverto faktu patiesumu, bet arī to kopējo* ***redakcionālo efektu****,* kuru Iesniedzējs raksturo kā redakcionālo izvēļu kopumu 1) identificēt apsūdzēto personu; 2) demonstrēts viņas sejas tuvplānu; 3) izcelt faktu par krievu valodas tulka izmantošanu; 4) neiekļaut Sižetā būtisku kontekstu par personas ilggadējo profesionālo pieredzi; 5) neintervēt apsūdzēto personu Sižetā.

Secīgi Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt *vai šādu redakcionālo izvēļu kopums atbilda LSM Rīcības un ētikas kodeksā noteiktajām vērtībām, tostarp* ***uzticamībai****,* ***cilvēka cieņai*** *un* ***privātuma aizsardzībai****, kā arī sabiedriskajiem medijiem noteiktajiem* ***objektivitātes****,* ***precizitātes*** *un* ***neitralitātes*** *principiem. Īpaši lūdzu izvērtēt, vai faktu atlase un pasniegšanas veids varēja radīt*

skatītājam nepamatotu asociāciju starp personas krievu valodas tulka izmantošanu, viņas profesionālo kompetenci un konkrēto traģisko notikumu, ja man nav zināms publiski norādīts pamatojums šādai saistībai.

Pēdējais no izteiktajiem lūgumiem mudina ombudu uzskatīt, ka abos iesniegumos kā centrālais Iesniedzēja iebildums par Sižeta saturu ir par Sižetā sniegtās informācijas par tulka izmantošanu tiesas procesā iekļaušanu.

1.5. Par profesionālā konteksta atspoguļošanu

Iepriekšējā atzinuma apakšpunktā norādītā redakcionālā izvēle – neiekļaut Sižetā kontekstu par personas ilggadējo profesionālo pieredzi – sasaucas ar Iesniegumā 1 izcelto aspektu, kurā Iesniedzējs norāda, ka *Publiski pieejamā informācijā par konkrēto lietu ir norādīta informācija par Jeļenas Ugurenko ilggadējo darbu medicīnas māsas profesijā, tostarp informācija par aptuveni 30 gadu profesionālo pieredzi. Publiski ir pieejams arī kolēģes vērtējums par viņas profesionālo darbību un iepriekšējo pieredzi.*

Saistībā ar šo aspektu Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt *vai šis apstāklis nebija **būtisks konteksts**, kas varētu palīdzēt skatītājam pilnvērtīgāk izprast konkrētās personas profesionālo situāciju.* Iesniedzējs norāda: *Es neuzskatu, ka žurnālistam būtu pienākums sniegt apsūdzētajai personai labvēlīgu vai pozitīvu raksturojumu. Tomēr, ja sižetā tiek izcelta informācija, kas potenciāli var ietekmēt skatītāja priekšstatu par personas kompetenci vai piederību Latvijas sabiedrībai, lūdzu izvērtēt, vai faktu atlase bija pietiekami līdzsvarota un vai netika izlaists būtisks, ar personas profesionālo darbību tieši saistīts konteksts.*

Šis aspekts nav iekļauts Iesniegumā 2, iespējams, tā iemesla dēļ, ka Sižetā no 00:40 līdz 00:58 minūtei apsūdzētās personas darba kolēģe sniedz šādu apsūdzētās personas profesionālo kontekstu raksturojošu informāciju: *Viņa ļoti atbildīga darbiniece. Ļoti žēl, ka tāda situācija mūsu slimnīcā. Diemžēl neko nevar izmainīt.* Uz žurnālistes uzdoto jautājumu – *Kaut kādas līdzīgas situācijas vai kādi pārpratumi darba laikā viņai ir bijuši?* – tiek saņemta atbilde – *Nē, nekad mūžā. Viņa strādā praktiski 30 gadi un nekad mums nebija līdzīgas situācijas.*

1.6. Par apsūdzības būtību un vainas formas skaidru atspoguļošanu

Cits jautājumu loks, kas ir konstatējams vien Iesniegumā 1, bet netiek ietverts Iesniegumā 2 attiecas uz Iesniedzēja izteikto lūgumu *izvērtēt arī to, vai sižeta kopējais vizuālais un verbālais pasniegšanas veids pietiekami skaidri nošķīra bērna nāvi neuzmanības rezultātā no tīšas nogalināšanas.* Iesniedzējs norāda, ka *šī atšķirība ir būtiska, jo runa ir par atšķirīgiem vainas veidiem un būtiski atšķirīgu priekšstatu par apsūdzētās personas iespējamo rīcību.* Secīgi ombuds

tiek lūgts izvērtēt, *vai sabiedriskajam medijam, atspoguļojot šādu lietu, bija pietiekami skaidri jānorāda **apsūdzības būtība** un **vainas forma**, lai skatītājam nerastos nepamatots priekšstats par apzinātu vai tīšu rīcību, ja konkrētā apsūdzība ir saistīta ar nāvi, kas iestājusies neuzmanības rezultātā.*

Abu Iesniegumu noslēgumos Iesniedzējs izsaka lūgumus ombudam, kuri pēc būtības ir vienādi abos Iesniegumos (citēts pēc Iesnieguma 2):

1. *izvērtēt personas identificēšanas un sejas attēla izmantošanas samērīgumu; vai **konkrētais informācijas pasniegšanas veids**, tostarp pilna identifikācija un liela sejas tuvplāna fotogrāfija, bija nepieciešams un samērīgs ar šo sabiedrības interesi.*
2. *izvērtēt tulka izmantošanas fakta izcelšanas nepieciešamību un žurnālistisko pamatojumu;*
3. *izvērtēt, vai kāda būtiska profesionālā konteksta nianses neiekļaušana varēja ietekmēt sižeta atspoguļojumu* [Iesniegumā 1 – *vai būtiska profesionālā konteksta neiekļaušana varēja ietekmēt sižeta objektivitāti*]*;*
4. *izvērtēt, vai sižeta pasniegšanas veids varēja veicināt stereotipisku,* [Iesniegumā 1 arī – *ksenofobisku*] *vai citādi aizspriedumainu skatītāju interpretāciju;*
5. *izvērtēt sižeta kopējo ietekmi uz skatītāja priekšstatu par apsūdzēto personu;*
6. *ja tiek secināts, ka profesionālās ētikas principi vai kodeksa normas nav pārkāpi, lūdzu norādīt, ar kādiem profesionālās ētikas un redakcionālajiem apsvērumiem konkrētās izvēles tika pamatotas.*

Savukārt Iesniegumā 1 ir vēl izteikts vēl viens papildu lūgums – *izvērtēt konkrētā sižeta atbilstību LSM Rīcības un ētikas kodeksam un piemērojamām redakcionālajām vadlīnijām*.

Abi iesniegumi noslēdzas ar Iesniedzēja skaidrojumu:

*Mans jautājums ir par to, vai sabiedriskais medijs, izvēloties konkrētus faktus, vizuālos paņēmienus un informācijas pasniegšanas veidu, ir ievērojis nepieciešamo **samērīgumu**, **objektivitāti** un **cilvēka cieņu**, kā arī pienācīgi ņēmis vērā risku, ka **atsevišķu faktu izcelšana bez pietiekama konteksta** var radīt skatītājam nepamatotas asociācijas par konkrēto personu.*

2. Par Iesniedzēja sniegtajiem papildinājumiem un skaidrojumiem Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2 rakstītajam

2.1. Par Pavadvēstulē Iesniegumam 1 norādīto

Pavadvēstulē Iesniegumam 1 Iesniedzēja lūgumi ombudam tiek izteikti šādi: *vēlos vērst uzmanību*

*uz vairākām konkrētā TV sižeta redakcionālajām izvēlēm un lūdzu izvērtēt to atbilstību sabiedriskā medija profesionālās ētikas un redakcionālajām prasībām, tostarp **objektivitātes**, **precizitātes**, **neitralitātes**, **proporcionalitātes** un **privātuma** principiem, atspoguļojot konkrēto video materiālu.*

*Tāpat vēlos lūgt izvērtēt, vai konkrētajā gadījumā sižetā pietiekami tika atspoguļots **notikuma konteksts** un vai izvēlētie **informācijas pasniegšanas paņēmieni** neradīja risku veicināt nepamatotus sabiedrības vērtējumus, publisku personas nosodījumu vai ksenofobiskus komentārus.*

2.2. Par Papildinājumā 1 Iesniegumam 1 norādīto

Papildinājumā 1 Iesniegumam 1 Iesniedzējs norāda uz apstākli, kuru uzskata par būtisku Sižeta *ētiskajā izvērtējumā*, proti, ka *Sižets (un no tā izrietošie citu mediju pārstāsti) par Jeļenu Ugurenko tika publicēti 2026. gada 13. jūlijā, kad **tiesvedība vēl nebija noslēgusies** un nebija pasludināts tiesas spriedums. Neraugoties uz to, publikācijā tika publicēts personas pilns vārds, uzvārds un fotogrāfija no ierašanās uz tiesas sēdi.*

Iesniedzējs vērš uzmanību uz **nevainīguma prezumpcijas** ievērošanas nepieciešamību un lūdz ombudam izvērtēt, *vai konkrētajā gadījumā bija samērīgi un sabiedrības interesēs nepieciešami publicēt apsūdzētās personas seju kopā ar pilnu identitāti laikā, kad viņa vēl nebija notiesāta.*

Papildinājumā 1 Iesniegumam 1 Iesniedzējs sniedz arī šādu informāciju: *Vēlos arī papildināt iepriekš norādīto jautājumu par krievu valodas tulka pieminēšanu. Manuprāt, būtu svarīgi izvērtēt ne tikai to, kādu priekšstatu tā izcelšana radīja lasītājam, īpaši, ja publikācijā netika norādīts, ka personai ir latviešu valodas zināšanas. Pēc publikācijas komentāros bija vērojami naidīgi izteikumi, kas bija vērsti pret krievu tautības cilvēkiem.*

2.3. Par Papildinājumā 2 Iesniegumam 1 norādīto

Papildinājumā 2 Iesniegumam 1 Iesniedzējs iesniedz četrus ekrānattēlus, kuros skatāmi lietotāju komentāri sociālo mediju individuālajos profilos, *kuri tiek attiecināti uz medicīnas darbiniekiem, kam latviešu valoda nav dzimtā.* Iesniedzējs raksturo šos sociālo tīklu ierakstus *kā iespējamu piemēru tam, kā konkrētas publikācijas vai to pasniegšanas veids var ietekmēt publisko diskusiju un veicināt noteiktu **stereotipu veidošanos** sabiedrībā. Lai gan sociālo mediju lietotāju komentāri paši par sevi nav mediju profesionālās ētikas jautājums, šādas diskusijas var būt nozīmīgs konteksts, vērtējot publikāciju iespējamo ietekmi uz sabiedrības uztveri, tostarp uz medicīnas darbiniekiem, kuriem latviešu valoda nav dzimtā.*

2.4. Par Pavadvēstulē Iesniegumam 2 norādīto

Pavadvēstulē Iesniegumam 2 Iesniedzējs konspektīvi izklāsta Iesniegumā 2 uzdotos jautājumus, norādot, ka *šie jautājumi ir īpaši būtiski, ja publikācija skar konkrēta medicīnas darbinieka/ darbinieku profesionālo darbību un reputāciju. Sabiedrības tiesības saņemt informāciju par veselības aprūpi, manuprāt, ir jālīdzsvaro ar personas tiesībām uz privātumu un reputācijas aizsardzību.*

Pavadvēstulei Iesniegumam 2 bez jau iepriekš iesniegtajiem Ekrānattēliem 1, 2, 3, 4 ir pievienoti divi jauni ekrānattēli. Iesniedzējs norāda: *Apzināti nepievienoju atsevišķus komentārus un pārpublicējumus, kuros medicīnas darbinieki, kuriem latviešu valoda nav dzimtā, tiek apzīmēti ar izteikti aizskarošiem un ksenofobiskiem apzīmējumiem.*

Iesniedzējs izsaka lūgumu: *Lūdzu šo informāciju ņemt vērā kā iespējamu kontekstu, vērtējot, kā konkrētā sižeta saturs un pasniegšanas veids varēja ietekmēt publisko diskusiju un veicināt noteiktu stereotipu veidošanos. Apzinos, ka sociālo mediju lietotāju komentāri paši par sevi nav mediju profesionālās ētikas jautājums, tomēr tie var būt nozīmīgi, vērtējot publikācijas iespējamo ietekmi uz sabiedrības uztveri.*

3. Par Iesniegumā 3 minēto

Iesnieguma 3 priekšmets joprojām ir Sižets, tomēr Iesniegumā 3 ir izcelts jauns Sižeta vērtējuma aspekts. Iesniedzējs norāda: *sižetā pārmērīgs uzsvars likts konkrētās personas aprakstam un tam piemērotajam sodam, vienlaikus* ***nepietiekami aplūkojot plašāku sabiedrībai nozīmīgu jautājumu*** *- kā medicīnas sistēmā identificēt šādu kļūdu cēloņus un novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanos. Es šo informāciju neuzskatu par argumentu, lai noliegtu konkrētā gadījuma smagumu vai cietušā bērna ģimenes ciešanas. Tieši pretēji - jautājums ir, vai sabiedrībai netiktu sniegta pilnvērtīgāka izpratne par notikušo, ja līdzās individuālās atbildības jautājumam tiktu analizēts arī tas, kāpēc sistēma nespēja novērst šādas augsta riska medikamentu kļūdas iespējamību.*

Līdz ar to ombuds tiek lūgts izvērtēt: ***vai žurnālists, sagatavojot sižetu, ir pietiekami noskaidrojis plašāku, tostarp starptautisko, kontekstu par līdzīgiem gadījumiem, to cēloņiem un iespējamiem risinājumiem.***

Iesniegumā 3 ir izklāstīti apsvērumi, kas nosaka to, kāpēc šim jautājumam būtu bijis nepieciešams pievērst lielāku uzmanību, sniegti daudzskaitlīgi piemēri līdzīgām nāvējošām kļūdām medicīnā un to atspoguļojumam plašsaziņas līdzekļos Vācijā, Lietuvā, Somijā, Krievijā, Zviedrijā, un uzdoti šādi jautājumi:

- *vai konkrētais Latvijas gadījums ir pirmais šāda veida gadījums Latvijā un kāda ir līdzīgu*

gadījumu pieredze citās Eiropas valstīs;

- *vai, gatavojot sižetu par potenciāli sistēmisku pacientu drošības problēmu, žurnālistam nebūtu bijis **jāveic plašāka informācijas izpēte** un jānoskaidro, vai konkrētais gadījums ir izolēta kļūda vai arī problēma, kas medicīnā ir zināma un iepriekš dokumentēta.*

Iesniedzējs norāda uz vēl šādiem Sižeta satura trūkumiem:

1) Sižetā *nav pieminēts būtisks apstāklis par bērna veselības stāvokli*;

Iesniedzējs uzskata, ka *šajā gadījumā tieši bērna ārstēšanās konteksts var būt nozīmīgs, lai skatītājs saprastu, kādā ārstniecības situācijā medikaments tika ievadīts, kāpēc bērnam bija nepieciešama ārstēšana un kāds bija kopējais medicīniskais konteksts.*

2) Sižetā nav sniegta *informācija par iespējamiem sistēmiskiem pacientu drošības riskiem un atbildības sadalījumu*;

Atsaucoties uz informāciju, kuru Iesniedzējs ir saņēmis no kāda darbinieka, kurš *iepriekš strādājis Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā (BKUS) un pārzina ārstniecības nodaļas darba organizāciju*, Iesniedzējs informē, ka šī persona *šo situāciju nav vērtējusi tikai kā konkrētas medmāsas individuālu kļūdu, bet paudusi viedokli, ka notikušajā varētu būt saskatāmas arī plašākas sistēmiskas problēmas.* Iesniedzēja vērtējumā medikamentu aprites organizācija konkrētajā BKUS nodaļā, tās uzraudzības un kontroles mehānismi un atbildības dalījums starp dažādiem ārstniecības personāla līmeņiem *ir īpaši nozīmīgs no žurnālistikas kvalitātes viedokļa. Ja mediju materiālā tiek atspoguļota medmāsas iespējamā kļūda, bet netiek uzdoti jautājumi, kā bija organizēta medikamentu uzglabāšana, marķēšana, nozīmēšana, pārbaude un uzraudzība un kā vispār šāda kļūda varēja rasties, skatītājam var rasties priekšstats, ka notikušā cēlonis ir tikai vienas konkrētas personas rīcība.*

Līdz ar to Iesniedzējs lūdz ombudu izvērtēt, *vai žurnālists, veidojot sižetu par šo gadījumu, ir pietiekami centies noskaidrot iespējamos **sistēmiskos apstākļus**, kas varēja veicināt notikušo, un vai ir ticis lūgts **slimnīcas viedoklis** par:*

- *medikamentu uzglabāšanas un atdalīšanas kārtību konkrētajā nodaļā;*
- *medikamentu nozīmēšanas un dokumentēšanas kārtību;*
- *roku rakstītu un elektronisku nozīmējumu izmantošanu;*
- *medikamentu aprites kontroles mehānismiem;*
- *dubultās pārbaudes vai citiem pacientu drošības mehānismiem;*
- *nodaļas virsmāsas un citu atbildīgo personu pienākumiem šajā sistēmā;*

- *to, vai pirms konkrētā incidenta bija konstatētas līdzīgas nepilnības vai kļūdas;*
- *to, kādi pasākumi pēc notikušā veikti, lai līdzīga situācija neatkārtotos.*

Iesniedzējs uzskata, ka *šādu jautājumu izpēte būtu būtiska, lai* ***sabiedrībai nerastos maldinošs priekšstats, ka tik smagas sekas vienmēr izskaidrojamas tikai ar viena darbinieka individuālu kļūdu***.

Iesnieguma 3 noslēgumā Iesniedzējs izsaka *personisku pārdomu par sižeta kopējo toni un veidu, kādā tajā tika attēlota Jeļena Ugurenko.*

Aplūkojot sižetu rodas iespaids, ka medicīnas darbiniece tika publiski parādīta galvenokārt kā ***"krieviskas izcelsmes" persona****, kura pieļāvusi letālu kļūdu un kurai draud sods, taču daudz mazāk uzmanības veltīts jautājumam,* ***kā šāda kļūda medicīnas sistēmā vispār varēja kļūt iespējama****.*
Šeit ir svarīgi nošķirt divas lietas: ***cilvēka pieļautas kļūdas sekas*** *un* ***jautājumu par sistēmu, kurā šī kļūda notika****. Medicīnā cilvēka kļūdas risks nav tikai konkrētā darbinieka individuāls jautājums - būtiska ir arī medikamentu aprites organizācija, kontroles mehānismi, darba vide, ārstu norādījumu noformēšana, dubultkontroles un citi pacientu drošības aspekti.*

4. Par Iesniegumu biedrībai "Latvijas Mediju ētikas padome"

2026. gada 5. oktobrī nosūtītajam Iesniegumam 3 tika pievienots dokuments, kura saturu veido Iesniedzēja iesniegums biedrībai "Latvijas Mediju ētikas padome". Ombuds iepazinās ar šī dokumenta saturu un konstatēja, ka tajā izteiktie apsvērumi ir lasāmi jau Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2. Ņemot vērā to, ka dokuments ir noformēts kā iesniegums biedrībai "Latvijas Mediju ētikas padome", ombuds pieņem, ka tas ir nosūtīts šai biedrībai un tā sniegs atbildi Iesniedzējam uz iesniegumā uzdotajiem jautājumiem.

5. Par Papildinājumā Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 minēto

2026. gada 21. oktobrī saņemtajā Papildinājumā Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 Iesniedzējs precizē iepriekš iesniegtā iesnieguma mērķi, ņemot vērā atbildi, kuru starplaikā Iesniedzējs ir saņēmis no LSM vadības. Iesniedzējs uzsver: *mans mērķis nav vienkārši norādīt uz iespējamām ētikas nepilnībām konkrētā LTV sižetā vai panākt, lai sabiedriskais medijs tiktu atzīts par pārkāpuma izdarītāju.* ***Es vēlos rosināt plašāku izvērtējumu par sabiedriskā medija lomu pacientu drošības problēmu izgaismošanā, sabiedrības izglītošanā un ārstniecības sistēmas atbildības izvērtēšanā*** [izcēlums – Iesniedzēja].

Papildinājuma tekstā ir sniegta informācija par to, ka 2022. un 2023. gadā saskaņā ar Eurostat

rādītājiem Latvijā ir konstatēts augstākais novēršamās mirstības rādītājs Eiropas Savienībā. Šie dati Iesniedzējam liek domāt ne tikai par *Latvijas veselības aprūpes sistēmas problēmām*, bet arī par to, *kāda ir sabiedriskā medija loma pacientu drošības jautājumu izpētē un izgaismošanā*.

Iesniedzējs uzskata, ka *sabiedriskajam medijam ir īpaši nozīmīga loma ne tikai atsevišķu traģisku notikumu atspoguļošanā, bet arī jautājumu uzdošanā par sistēmiskiem riskiem, drošības procedūrām un atbildību par pacientu aizsardzību.*

Papildinājumā Iesniedzējs vēlreiz sistematizē izteiktās pretenzijas par Sižetu, kā arī izsaka dažus jaunus apsvērumus (turpmākā izklāsta apakšpunkti 3 un 4). Ombuds pieņem, ka šādā veidā Iesniedzējs ir reaģējis uz LSM sniegto atbildi uz Iesniedzēja nosūtīto iesniegumu LSM:

1) ***Par personas identificēšanas samērīgumu un cieņas aizsardzību***;

Iesniedzējs norāda, ka *LTV sižets pēc Jūsu vērtējuma var arī nepārkāpt profesionālās ētikas standartus. Tomēr tas vēl neatbild uz manu* ***būtiskāko jautājumu****: vai konkrēto personu bija iespējams atspoguļot ar mazāk identificējošiem un stigmatizējošiem paņēmieniem, vienlaikus saglabājot sabiedrībai būtisko informāciju?* Iesniedzējs uzskata, ka LSM atbilde, *ka medijam ir tiesības atspoguļot kriminālprocesu arī tad, ja persona atsakās sniegt interviju, neatbild uz šo jautājumu. Es neapšaubu medija tiesības informēt sabiedrību par sabiedriski nozīmīgiem notikumiem. Es jautāju,* ***vai konkrētajā gadījumā bija nepieciešams izvēlētais personas identificēšanas apjoms un vizuālās atspoguļošanas veids****.*

Iesniedzējs apšauba LSM atbildē norādīto *"augstas sabiedrības intereses"* argumentu un jautā: *Vai šī interese patiešām prasīja personas sejas tuvplānus un tik izteiktu identificēšanu, vai arī to pašu sabiedriski nozīmīgo informāciju varēja nodot, izmantojot samērīgākus līdzekļus? Vai zināmā persona ir tāds kriminālnoziedznieks un drauds sabiedrībai, par ko ir jāinformē Latvijas iedzīvotāji ar personas supertuvplāniem?*

Atsaucoties uz līdzīgu gadījumu piemēriem ārvalstu medijos, Iesniedzējs uzdod jautājumu *par iespējamo alternatīvu izvērtēšanu;* [..] *vai šādas alternatīvas tika apsvērtas un kāpēc konkrētajā gadījumā tika izvēlēts tieši šāds atspoguļošanas veids*, norādot, *ja filmēšana tiesas sēdes sākumā bija* ***juridiski pieļaujama****, tas pats par sevi vēl neatbild uz jautājumu par izvēlēto kadru* ***nepieciešamību*** *un* ***samērīgumu****.*

Iesniedzējs izsaka apsvērumus: *Persona,* ***par kuru tiek vēstīts saistībā ar iespējamu profesionālu kļūdu, nav automātiski pielīdzināma apzinātam noziedzniekam****, kura identificēšana būtu nepieciešama, lai sabiedrība no viņa izvairītos. Bērna nāve ir neizsakāma traģēdija, un jautājums par atbildību ir būtisks, taču arī šādos apstākļos ir svarīgi vērtēt personas cieņu, nevainīguma*

prezumpciju un samērīgumu.

Līdz ar to Iesniedzējs lūdz izvērtēt *ne tikai to, vai medijam bija* ***tiesības*** *atspoguļot personu, bet arī to,* ***kādam konkrētam sabiedrības informēšanas mērķim*** *kalpoja tik detalizēta sejas izcelšana un vai šo mērķi nevarēja sasniegt ar mazāk identificējošiem paņēmieniem.*

***2) Par personas izcelsmes un valodas jautājumu atspoguļojumu*;**

Iesniedzējs pauž pārsteigumu *par LSM vadības argumentāciju par tulka izmantošanu un secinājums par personas valodas zināšanām*, uzskatot, ka *šādi apstākļi paši par sevi neatbild uz jautājumu par personas identificēšanas nepieciešamību un izvēlētā atspoguļošanas veida samērīgumu*.

Iesniedzējs norāda: *Ja personas valodas zināšanas vai izcelsme tiek izcelta sižetā, būtu svarīgi izvērtēt,* ***vai šī informācija ir nepieciešama, lai izprastu notikumu****, vai arī tā var veicināt nepamatotus vispārinājumus un aizspriedumus. Personas izcelsme un tulka izmantošana pati par sevi nav pierādījums profesionālai nekompetencei*.

Iesniedzējs rezumē: *sabiedriskajam medijam ir īpaša atbildība nepieļaut, ka notikuma atspoguļojums netieši veicina aizspriedumus pret kādu sabiedrības grupu. Es vēlētos, lai šie jautājumi tiktu apspriesti pēc būtības, nevis aizstāti ar argumentiem, kas neatbild uz sākotnējo jautājumu par samērīgumu, lobējot LSM reputāciju.*

3) Par koncentrēta kālija hlorīda riskiem un sistēmisko atbildību;

Iesniedzējs uzskata, ka *sižetā nepietiekama uzmanība tika pievērsta būtiskiem pacientu drošības jautājumiem. Lai gan konkrētajā gadījumā bija iesaistīts kālija hlorīds (KCl), skatītājiem netika pietiekami izskaidrots, kādi ir ar koncentrēta šķīduma lietošanu saistītie riski un kāpēc tā sagatavošanai, uzglabāšanai un ievadīšanai nepieciešami stingri drošības pasākumi.*

Iesniedzējs jautā, kāpēc, veidojot sižetu, žurnālisti nav noskaidrojuši atbildes uz šādiem jautājumiem: *Kā mūsdienīgā Eiropas slimnīcā šāda situācija vispār varēja rasties? Kādi drošības pasākumi varētu novērst līdzīgas kļūdas nākotnē? Vai koncentrēta KCl pieejamība nodaļās, uzglabāšanas kārtība un ievadīšanas procedūras atbilda pacientu drošības prasībām?*

4) Par žurnālistikas neatkarību un sabiedriskā medija atbildību.

Šajā punktā Iesniedzējs skaidro savas rīcības (vēršanās ar iesniegumu pie ombuda) motivāciju:

- *Es vēlos, lai mediji neaprobežotos ar slimnīcu un citu iestāžu sniegto PR skaidrojumu atreferēšanu, bet uzdotu arī neērtus jautājumus, neatkarīgi pārbaudītu faktus un pētītu, kā*

mūsdienīgā ārstniecības iestādē varēja rasties apstākļi, kas noveda pie tik smagām sekām.

- *Vēlos, lai sabiedrības uzmanība tiktu pievērsta ne tikai atsevišķas personas rīcībai, bet arī sistēmas drošībai, kļūdu novēršanai un atbildībai par pacientu aizsardzību. Sabiedriskajam medijam ir iespēja palīdzēt sabiedrībai izprast ne tikai to, kas noticis, bet arī to, kā līdzīgas traģēdijas nepieļaut nākotnē.*
- *Man rūp, kādā sabiedrībā augs mani bērni. Es vēlos dzīvot valstī, kur pacientu drošība nav tikai formāls princips dokumentos, bet reāla prioritāte, par kuru runā, kuru pārbauda un kuras vārdā tiek prasītas atbildes arī no ārstniecības iestāžu vadības.*

Līdz ar to iesniedzējs aicina ombudu, izvērtējot Iesniedzēja iesniegumus, pievērst uzmanību šādiem jautājumiem:

1) *Vai konkrētajā LTV sižetā personas identificēšanas apjoms un vizuālās atspoguļošanas paņēmieni bija samērīgi ar "sabiedrības informēšanas" mērķi?*
2) *Vai tika apsvērtas mazāk identificējošas un stigmatizējošas alternatīvas, kas ļautu saglabāt sabiedrībai būtisko informāciju?*
3) *Vai sižetā pietiekami kritiski tika izvērtēta ārstniecības iestādes sniegtā informācija un skaidroti notikuma iespējamie sistēmiskie cēloņi?*
4) *Vai pietiekama uzmanība tika pievērsta koncentrēta KCl riskiem, pacientu drošības pasākumiem un starptautiskajai pieredzei līdzīgu kļūdu novēršanā?*
5) *Vai sabiedriskā medija redakcionālā pieeja palīdzēja un plāno palīdzēt auditorijai izprast notikuma būtību un sistēmiskos riskus, vienlaikus ievērojot personas cieņu un izvairoties no nepamatotu aizspriedumu veicināšanas?*

6. Par Papildinājumā Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 pievienotajos dokumentos skatāmo

6.1. Iedvesmas materiālā lasāmais

Papildinājumam Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 ir pievienots dokuments ar nosaukumu "Starptautiskā mediju prakse KCl kļūdu un pacientu drošības analīzē", kurā 13 lpp. apjomā ir apkopota informācija, kuru Iesniedzējs ar apakšvirsrakstu ir nosaucis šādi: "*Iedvesmas materiāls LSM redakcijai*". Šajā Iedvesmas materiālā ir apkopoti daudzskaitlīgi ārvalstu (Vācijas, Lielbritānijas, Francijas, Īrijas, Dānijas, Kanādas, u.c.) piemēri, kas, Iesniedzēja ieskatā, *var palīdzēt LSM izvērtēt, kā mediji, tiesas un pacientu drošības institūcijas atspoguļo koncentrēta*

kālija hlorīda (KCl) kļūdainu izvēli, sagatavošanu vai ievadīšanu un ar to saistītos smagos vai letālos iznākumus.

6.2. Atkārtotajā Iesniegumā LSM minētais

Ombuds konstatē, ka Papildinājumam Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 pievienotajā dokumentā "Atkārtots iesniegums par LSM sižeta atbilstību žurnālistikas profesionālās ētikas principiem" (Atkārtotais iesniegums LSM) ir lasāma Iesniedzēja atbilde sabiedriskajam medijam uz atbildi, kādu ir sniedzis LSM uz saņemto Iesniedzēja iesniegumu *par iespējamiem žurnālistikas profesionālās ētikas pārkāpumiem LSM sižetā saistībā ar bērnu slimnīcas māsu Jeļenu Ugurenko un kriminālprocesu par bērna nāvi*. Iesniedzējs uzskata, ka LSM sniegtajā atbildē *vairāki būtiski jautājumi joprojām nav pietiekami izskaidroti*. Tāpēc Iesniedzējs lūdz LSM *tos izvērtēt atkārtoti, pievēršoties ne tikai informācijas publiskošanas tiesiskajam pieļaujamības aspektam, bet arī tās nepieciešamībai, samērīgumam, pasniegšanas veidam un atbilstībai žurnālistikas profesionālās ētikas principiem.*

Iesniedzējs izdala šādus izvērtējamos jautājumus:

1) ***Par tulka izmantošanas atspoguļošanu un tās saistību ar notikušā apstākļiem*;**

Iesniedzējs, atsaucoties uz LSM atbildē skaidroto, ka *informācija par krievu valodas tulka izmantošanu bija nepieciešama, lai izprastu iespējamos medikamentu sajaukšanas cēloņus*, norāda, ka *sižetā nav izskaidrota konkrēta, ar pārbaudītiem faktiem pamatota saikne starp apsūdzētās "valsts valodas zināšanām" un medikamentu sajaukšanas apstākļiem. Tulka izmantošana kriminālprocesā nepierāda, ka personas valodas prasmes būtu bijušas saistītas ar konkrēto notikumu vai tās profesionālo kompetenci.*

Secīgi Iesniedzējs lūdz LSM paskaidrot, *kādu konkrētu un lietas apstākļiem būtisku informāciju šīs detaļas iekļaušana sniedza sabiedrībai un* ***kā redakcija izvērtēja risku, ka skatītāji varētu izdarīt nepamatotus secinājumus par apsūdzētās profesionālo kompetenci vai valodas prasmju saistību ar notikušo*** [izcēlums Iesniedzēja]**.**

2) ***Par medicīniskās terminoloģijas kontekstu un valodas prasmju sasaisti ar profesionālo kompetenci*;**

Iesniedzējs uzsver, ka *valodas prasmes tiesas procesā un spēja veikt konkrētus ārstniecības personas profesionālos pienākumus ir atšķirīgi jautājumi. Medicīnā plaši izmanto starptautisku terminoloģiju, tostarp latīņu valodas terminus, tomēr terminoloģijas pārzināšana, profesionālo instrukciju izpratne un valodas prasmes tiesas procesā nav savstarpēji pielīdzināmi jēdzieni.* [..]

tulka izmantošanu tiesā nav korekti interpretēt kā norādi uz nespēju izprast medicīnisko terminoloģiju, medikamentu nosaukumus vai profesionālās instrukcijas.

Secīgi Iesniedzējs lūdz skaidrojumu, ***vai redakcijas rīcībā bija konkrēti pierādījumi, kas ļāva tulka izmantošanu pamatoti saistīt ar iespējamiem medikamentu sajaukšanas cēloņiem.*** *Ja šādas saiknes nebija, lūdzu izskaidrot, kāpēc šī detaļa tika uzskatīta par būtisku sižeta sastāvdaļu un kā tika novērsts risks, ka skatītāji tulka nepieciešamību uztvers kā netiešu norādi uz profesionālo neatbilstību* [izcēlums Iesniedzēja].

***3) Par personas vārda, uzvārda un sejas attēla publiskošanas nepieciešamību un samērīgumu*;**

Iesniedzējs, balstoties uz LSM atbildē sniegto informāciju, ka *personas identitātes atklāšana bija nepieciešama, lai sabiedrība varētu identificēt konkrēto tiesas procesa dalībnieku un pārbaudīt informāciju,* norāda, ka *iespēja identificēt personu un nepieciešamība to identificēt tieši ar pilnu vārdu, uzvārdu un sejas tuvplānu nav viens un tas pats. Sabiedrības informēšanas mērķi var sasniegt arī ar samērīgākiem līdzekļiem, piemēram, informējot par lietas būtību, tiesas procesa norisi un profesionālās atbildības jautājumiem, neatklājot personas identitāti vai neizceļot tās seju tik uzskatāmi.*

Iesniedzējs argumentē, ka *šajā gadījumā runa ir par ārstniecības personas atbildību saistībā ar traģisku notikumu un iespējamu profesionālu nolaidību, nevis par situāciju, kurā personas sejas publiskošana būtu nepieciešama, lai brīdinātu sabiedrību par aktuāliem draudiem vai palīdzētu atpazīt personu, no kuras sabiedrībai būtu jāuzmanās. Tādēļ īpaši rūpīgi bija jāizvērtē, vai pilnas identitātes un sejas tuvplāna atkārtota publiskošana sniedza sabiedrībai būtisku papildu informāciju vai galvenokārt pastiprināja materiāla emocionālo iedarbību un personas publiskas stigmatizācijas risku.* Iesniedzējs norāda, ka *sabiedrības interese par notikumu pati par sevi vēl nepierāda nepieciešamību personu vizuāli un vārdā identificēt konkrētajā sižetā. Arī tas, ka informācija var būt publiski pieejama vai tās publiskošana nav tieši aizliegta, pats par sevi neatbild uz jautājumu par izvēlētā pasniegšanas veida samērīgumu.*

Secīgi Iesniedzējs lūdz šādus skaidrojumus [izcēlumi Iesniedzēja]:

- ***kādu būtisku sabiedrības informēšanas mērķi sasniedza*** *apsūdzētās pilna vārda, uzvārda un sejas tuvplāna publiskošana;*
- ***kāpēc šo mērķi nebūtu bijis iespējams sasniegt ar mazāk iejaucošu informācijas pasniegšanas veidu****;*

- *vai redakcija izvērtēja iespējamo nesamērīgo ietekmi uz personas reputāciju un ilgtermiņa identificējamību digitālajā vidē;*
- *kā tika nošķirta sabiedrības interese izprast notikušo un novērst līdzīgus gadījumus no intereses publiski identificēt konkrēto personu.*

4) Par slēgtas tiesas sēdes nozīmi un aizsargājamo interešu izvērtēšanu;

Atsaucoties uz LSM atbildē teikto, ka *slēgtas tiesas sēdes fakts pats par sevi nenozīmē aizliegumu informēt sabiedrību par kriminālprocesu vai tā dalībniekiem*, Iesniedzējs, no vienas puses, piekrīt, *ka slēgtas tiesas sēdes fakts automātiski neizslēdz sabiedrības tiesības saņemt informāciju par lietu*, bet, no otras puses, neuzskata, *ka jebkādas ar šo procesu saistītas informācijas un personas identitātes publiskošana ir automātiski samērīga un ētiski pamatota.*

Secīgi Iesniedzējs lūdz LSM precizēt, ***kā redakcija nošķīra publiski pieejamo informāciju no informācijas, kuras izpaušanu var ierobežot procesuālās normas, kā arī kā tika izvērtētas bērna un viņa ģimenes intereses un aizsardzības vajadzības, pieņemot lēmumu par sižeta saturu un personas identificēšanu*** [izcēlumi Iesniedzēja]**.**

5) Par iespējamām sensacionalizācijas un stigmatizācijas pazīmēm;

Iesniedzējs lūdz LSM izvērtēt, *vai konkrētā sižeta kopējais pasniegšanas veids nerada sensacionalizācijas vai nesamērīgas stigmatizācijas pazīmes.* Iesniedzējs uzskata, *ka šajā izvērtējumā būtu jāņem vērā ne tikai atsevišķo faktu patiesums, bet arī to atlase, secība, uzsvērums un savstarpējā saistība. Jo īpaši lūdzu izvērtēt, vai apsūdzētās pilnas identitātes izcelšana, sejas tuvplāna izmantošana, bērna nāves emocionāli smagais konteksts un informācijas par krievu valodas tulka izmantošanu iekļaušana kopumā bija nepieciešama sabiedrības informēšanai un vai šāds pasniegšanas veids neradīja papildu stigmatizācijas vai nepamatotu secinājumu risku.*

Secīgi Iesniedzējs lūdz LSM paskaidrot, *kā redakcija vērtēja sižeta kopējo ietekmi uz skatītāju un vai tika apsvērts risks, ka atsevišķu detaļu izcelšana varētu veicināt nevis izpratni par notikušā cēloņiem un ārstniecības drošības jautājumiem, bet gan negatīvu un nepietiekami pamatotu priekšstatu par konkrēto personu.*

6) Par konkrētā sižeta un [LSM] ***atbildē sniegtā pamatojuma atbilstību;***

Iesniedzējs lūdz precizēt, uz kuru konkrēto sižetu attiecas LSM atbilde, norādot, ka Iesniedzēja rīcībā esošajā sižetā *ir atspoguļota tiesas procesa sākšana, norādīts uz apsūdzētajai iespējamo sodu un ietverti procesa dalībnieku komentāri par vēl sagaidāmo tiesas lēmumu. Savukārt Jūsu atbildē norādīts, ka sižets bijis veltīts tiesas sprieduma pasludināšanai un kriminālprocesa*

noslēgumam, kā arī atsaucaties uz tiesas konstatēto vainu.

Šis apsvērums liek ombudam pieņemt, ka Iesniedzējs ir vērsies pie LSM ar jautājumiem par Sižetu, bet, iespējams, saņēmis atbildi par Publikāciju 2, vai arī atbilde par Sižetu ietver sevī informāciju, kas izriet no Publikācijas 2.

7) Par sižeta kopējo vēstījumu un profesionālās ētikas izvērtējumu.

Iesniedzējs norāda, ka LSM atbildē ir uzsvērts, *ka sižeta mērķis nebija radīt priekšstatu par tīšu bērna nogalināšanu un ka ārstniecības iestādes atbildība jau tikusi aplūkota iepriekšējā sižetā.* Iesniedzējs argumentē, ka *sižeta profesionālās ētikas izvērtējumā būtisks ir ne tikai redakcijas deklarētais nodoms, bet arī materiāla kopējais vēstījums, informācijas atlase un iespējamais iespaids uz skatītāju.*

Secīgi Iesniedzējs lūdz LSM paskaidrot, *kā redakcija izvērtēja, vai sižetā pietiekami skaidri nošķirta apsūdzētās individuālā atbildība no iespējamiem sistēmiskiem ārstniecības procesa drošības trūkumiem un vai informācijas pasniegšanas veids neradīja skatītājiem nepamatotus secinājumus par notikušā cēloņiem.*

Iesniedzējs norāda: *Apzinos, ka ziņu sižetam nav obligāti jāsniedz visaptveroša konkrētās medicīniskās lietas vai veselības aprūpes sistēmas analīze. Tomēr tas neatceļ nepieciešamību nodrošināt, lai publicētā informācija būtu kontekstuāli atbilstoša un pasniegta samērīgi.*

6.3. LSM atbildē Iesniedzējam minētais

Papildinājumam Iesniegumam 2 un Iesniegumam 3 ir pievienota LSM galvenās redaktores Anitas Braunas parakstīta vēstule (LSM atbilde Iesniedzējam), kas uzskatāma par LSM sniegto atbildi uz Iesniedzēja 2026. gada 30. septembra iesniegumu LSM par Sižetu.

Ņemot vērā to, ka šīs vēstules saturs ir identisks atbildes vēstules no LSM saturam, kuru ombuds saņēma 2026. gada 14. oktobrī kā atbildi uz ombuda 2026. gada 6. oktobrī nosūtītajiem rakstiskajiem jautājumiem LTV Ziņu dienesta direktorei, tad LSM atbilde tiks izklāstīta šī atzinuma trešajā daļā.

7. Piebildē un tai pievienotajā Referātā ietvertā informācija

2026. gada 21. oktobrī ombuds saņēma Iesniedzēja elektroniskā pasta vēstuli (Piebilde), kurā Iesniedzējs atkārtoti skaidro savu motivāciju ombudam lūgt izvērtēt Sižetu. Šī atzinuma veidošanai būtiski ir norādīt uz šādiem Iesniedzēja skaidrojumiem:

1) Iesniedzējs ir pievērsies šim jautājumam pēc savas iniciatīvas, jo viņu satrauc pacientu

drošības jautājumi, nepieciešamība izvērtēt iespējamos sistēmiskos cēloņus un sabiedriskā medija atbildība, atspoguļojot traģiskus notikumus;

2) Iesniedzēja mērķis nav aizstāvēt kādu personu vai apšaubīt tiesas nolēmumu, bet rosināt plašāku, līdzsvarotu un cilvēcīgu diskusiju par to, kā no šādām traģēdijām mācīties un nepieļaut to atkārtošanos;

3) Iesniedzējs neapgalvo, ka konkrētajā gadījumā būtu konstatējams cilvēktiesību pārkāpums, bet aicina izvērtēt, vai personas identificēšanas veids un vizuālā atspoguļojuma intensitāte bija samērīga ar sabiedrības interesi un vai līdzvērtīgu sabiedriski nozīmīgu vēstījumu nevarēja nodot, mazāk akcentējot personas seju un identitāti;

4) Iesniedzēja apkopotie līdzīgie gadījumi Eiropā un citviet pasaulē liecina, ka mediji pēc traģiskiem notikumiem ir rūpīgi analizējuši ne tikai individuālo atbildību, bet arī kļūdu rašanās apstākļus, ārstniecības iestāžu procedūras un pacientu drošības sistēmas, un Iesniedzējs vēlētos redzēt arī LSM šādu padziļinātu un neatkarīgu pieeju, kas nenozīmētu atbildības noliegšanu vai kļūdas attaisnošanu, bet centienus saprast, kā traģēdija kļuva iespējama un ko iespējams darīt, lai tās neatkārtotos.

Šai Piebildei ir pievienots dokuments ar nosaukumu "Starptautiskā prakse KCl kļūdu un pacientu drošības sistēmu analīzē" (Referāts), kurā 31 lpp. apjomā ir apkopoti līdzīgi gadījumi 20 Eiropas valstis.

[2] Par LTV Ziņu dienesta sniegtajām atbildēm uz ombuda uzdotajiem jautājumiem

2026. gada 6. oktobrī ombuds nosūtīja šādus jautājumus LTV Ziņu dienesta direktorei:

1. Kādi bija redakcionālie apsvērumi sižetā identificēt konkrēto medmāsu un atklāti parādīt apsūdzētās personas seju spoguļattēlā?

2. Kāda bija redakcionālā nepieciešamība sižetā iekļaut informāciju, ka apsūdzētajai personai tiesas procesā tika nodrošināts tulks, kas nodrošināja tulkojumu krievu valodā? Kā šī informācija ir saistīta ar sižeta tematu un ko tā palīdz auditorijai saprast par konkrēto notikumu?

3. Vai, veidojot sižetu, redakcija vērtēja konkrēto medicīniskās kļūdas gadījumu arī plašākā pacientu drošības kontekstā, piemēram, noskaidrojot, vai līdzīgas kļūdas ir iepriekš konstatētas Latvijā vai citās Eiropas valstīs un kādi drošības mehānismi tiek izmantoti to novēršanai? Kādi bija redakcijas apsvērumi, izvēloties sižetā koncentrēties uz konkrēto gadījumu un medmāsu,

nevis plašāk analizēt iespējamos sistēmiskos pacientu drošības aspektus?

Saņemot atbildi no LSM uz ombuda uzdotajiem jautājumiem, ombuds konstatēja, ka 2026. gada 14. oktobrī saņemtās LTV Ziņu dienesta direktores atbildes ir identiskas LSM sniegtajai atbildei uz Iesniedzēja 2026. gada 30. septembra iesniegumu LSM par Sižetu.

Galvenie LSM atbildē sniegtie apsvērumi ir šādi:

1) **par norādi Sižetā par tulka pakalpojumu izmantošanu tiesas procesā;**

Kriminālprocesa likumā norādīts, ka personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, ***ja tā neprot valsts valodu****, procesuālo darbību veikšanas laikā ir tiesības lietot valodu, kuru šīs personas prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina procesa virzītājs.* ***Konkrētajā gadījumā, ja apsūdzētajai tiesas procesā tiek nodrošināts tulks, viņa ir atzinusi, ka valsts valodu neprot*** [visi izcēlumi slīprakstā citētajā atbilžu tekstā mani – E.A.].

Krievu valodas tulka izmantošanas iekļaušana sižetā ir ***nepieciešams apstāklis****, vēstot par apsūdzētās personību,* ***lai izprastu, iespējamos cēloņus viņas rīcībā****, proti, kā viņa varēja sajaukt medikamentus. Ja apsūdzētā tiesas zālē izmanto tulku, tas var liecināt par nepietiekamām latviešu valodas zināšanām un valodas lietojumu.*

2) **par apsūdzētās personas profesionālā darba novērtējumu;**

Jautājumā par apsūdzētās profesionālā darba novērtējumu – sižetā tika iekļauts apsūdzētās kolēģes viedoklis par medmāsu, kurā viņa norāda: "Viņa ir ļoti atbildīga darbiniece, un ļoti žēl, ka tāda situācija mūsu slimnīcā, bet diemžēl neko nevar izmainīt. [..] Viņa strādā praktiski 30 gadus, un nekad mums nav bijušas līdzīgas situācijas." Apsūdzētās profesionālās darbības novērtējums ir būtisks apstāklis, ko iekļaut sižetā, ņemot vērā, ka viņai celta apsūdzība par ārstniecības personas profesionālo pienākumu nepienācīgu pildīšanu.

3) **par apsūdzētās personas identitātes atklāšanu;**

Pilna vārda un uzvārda norādīšana konkrētajā gadījumā kalpoja personas nepārprotamai identificēšanai saistībā ar konkrēto tiesas procesu. ***Sižets nebija par abstraktu vai anonīmu gadījumu ārstniecības sistēmā, bet par konkrētu kriminālprocesu pret konkrētu ārstniecības personu.*** *Personas identitātes norādīšana ļauj sabiedrībai saprast, par kuru tiesas procesu un kuru procesa dalībnieku tiek ziņots, kā arī nodrošina informācijas pārbaudāmību.*

Vienlaikus būtiski ir nošķirt informāciju par personu saistībā ar viņas profesionālo darbību un kriminālprocesu no informācijas par personas privāto dzīvi. Sižetā netika publiskota informācija par personas ģimenes dzīvi, dzīvesvietu, veselību vai citiem ar kriminālprocesa būtību nesaistītiem

privātās dzīves aspektiem.

Konkrētajā lietā tiesa, ņemot vērā bērna vecāku psihoemocionālo stāvokli un likumā paredzēto iespēju šādas kategorijas lietas izskatīt slēgti, bija pieņēmusi lēmumu tiesas sēdi skatīt aiz slēgtām durvīm. Tas tika atspoguļots arī sižetā.

Tomēr tiesas sēdes slēgtums pats par sevi nenozīmē, ka persona kļūst anonīma vai ka par konkrēto kriminālprocesu vairs nav pieļaujams informēt sabiedrību. ***Slēgtas tiesas sēdes mērķis ir aizsargāt konkrētas ar procesu saistītas intereses un personas, nevis vispār liegt sabiedrībai informāciju par kriminālprocesa pastāvēšanu vai tā dalībniekiem****.*

Attēls tika izmantots, lai vizuāli identificētu personu, par kuru sižetā tika stāstīts saistībā ar konkrēto kriminālprocesu. Tas nebija izmantots, lai demonstrētu vai komentētu viņas privāto dzīvi.

Būtiski ir arī tas, ka attēls tika iegūts personas ierašanās tiesā kontekstā – tātad publiski notiekoša tiesas procesa atspoguļošanas ietvaros, nevis personas privātajā dzīvē vai privātā situācijā. Līdz ar to fotogrāfijas izmantošana bija tieši saistīta ar sižeta fokusu.

Tādējādi konkrētajā gadījumā ***tika veikta līdzsvarošana*** *starp* ***personas tiesībām uz privāto dzīvi*** *un* ***medija tiesībām informēt sabiedrību****. Ņemot vērā sižeta pamatmērķi, sabiedrības interesi par konkrēto kriminālprocesu, personas profesionālo statusu, apsūdzības būtību, informācijas patiesumu un to, ka* ***publicētā informācija bija tieši saistīta ar konkrēto tiesas procesu****, uzskatām, ka personas vārda, uzvārda un attēla izmantošana konkrētajā sižetā bija attaisnojama un samērīga.*

4) par apsūdzētās personas komentāru neiekļaušanu Sižetā;

Apsūdzētā persona atteicās sniegt komentārus medijiem. Tiesas procesā viņas viedokli pārstāvēja zvērināts advokāts.

5) par Sižeta redakcionālajiem mērķiem un uzdevumiem.

Sižeta mērķis nebija radīt priekšstatu par tīšu bērna nogalināšanu. ***Tajā tika atspoguļots kriminālprocess par bērna nāvi, kas iestājās ārstniecības personas pieļautas kļūdas rezultātā, un tika norādīts uz tiesas konstatēto vainu saistībā ar medikamentu sajaukšanu****.*

Sižetā netika apgalvots, ka apsūdzētā būtu tīši nogalinājusi bērnu, un šāda interpretācija neatbilst sižetā atspoguļotajiem lietas faktiskajiem un juridiskajiem apstākļiem.

Konkrētais sižets bija ar fokusu uz tiesas sprieduma pasludināšanu un kriminālprocesa noslēgumu, nevis visaptverošu medicīnas sistēmas analīzi. *Tiesas procesa sākumā, veidojot*

pirmo sižetu par šo gadījumu, tika skaidrota slimnīcas atbildība un atspoguļots Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas viedoklis par ieviestajiem drošības mehānismiem, medikamentu aprites mehānismiem, "četru acu principa" pastiprināšanu un turpmākajiem kontroles pasākumiem kļūdu novēršanai. Līdz ar to katrs no sižetiem pildīja savu konkrēto uzdevumu ziņu nepārtrauktības un procesa virzības atspoguļošanā. Tāpat arī šāds ziņu sižets par konkrētu gadījumu Latvijā, neparedz visaptverošu starptautisku medicīnisko kļūdu analīzi par citām valstīm.

[3] Par ombuda kompetenci

Ņemot vērā Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma (turpmāk - SEPLPL) 18. panta pirmajā daļā ombudam noteikto kompetenci pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību SEPLPL 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem, kas izvērsti LSM pašregulējošajos dokumentos – Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā – ombuda funkcijās ir pārraudzīt un sniegt savus atzinumus par to, vai LSM saturā (raidījumu, sižetu, rakstu u.c.) un tā veidošanas laikā veiktās žurnālistiskās darbības un pieņemtie redakcionālie lēmumi atbilst **profesionālās darbības principiem** un **profesionālās ētikas prasībām**.

Ievērojot minēto, ombuda iespējās ir sniegt atzinumu par Sižeta satura un tā sagatavošanas procesā pieņemto redakcionālo lēmumu atbilstību šādām LSM pašregulējošajām prasībām:

1. **Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā noteiktajam LSM darbības profesionālajam principam *Precizitāte*:**

LSM sniedz pārbaudītu un iespējami precīzu informāciju, nedrīkst apzināti maldināt auditoriju, sagrozīt vai izdomāt faktus. Ja par kādas informācijas precizitāti ir šaubas, tas ir skaidri jānorāda.

2. **Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā noteiktajam LSM darbības profesionālajam principam *Objektivitāte*:**

LSM satura izklāstā balstās uz faktiem, izmanto informāciju, kas palīdz saprast kontekstu, un gādā, lai izskan tematam, žanram vai raidījuma formātam būtiskie argumenti un viedokļi.

Nav pieļaujama tendenciozitāte satura izklāstā, ziņu vai materiāla izkārtojumā, balss intonācijā vai vārdu izvēlē. [..]

Veidojot saturu, LSM nepārstāv nekādas citas intereses, kā vienīgi sabiedrības intereses zināt patiesību par notikumiem, kas tai varētu būt svarīgi un interesanti.

3. **Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā noteiktajam LSM darbības profesionālajam**

principam *Izvairīšanās no stereotipizācijas*:

LSM izvairās no stereotipizācijas un neizvērtē notikumus, procesus un sabiedrības grupas, vadoties pēc iepriekšējiem priekšstatiem un aizspriedumiem. Nav pieļaujama kādas sabiedrības grupas diskriminācija.

4. **Redakcionālo vadlīniju 2.1. punktā noteiktajai redakcionālajai vadlīnijai *Cilvēka cieņa*:**

LSM žurnālists respektē personas cieņu un godu, tautību, domāšanas veidu, politisko un reliģisko pārliecību. Žurnālists atturas no cilvēka etniskās izcelsmes, rases, tautības, profesijas, politiskās pārliecības, reliģisko uzskatu, seksuālās orientācijas, fizisko trūkumu, veselības stāvokļa u.tml. aspektu pieminēšanas, ja šīs detaļas nav nozīmīgas attiecīgajā kontekstā vai arī tās nav būtiska ziņas vai informācijas sastāvdaļa.

5. **Redakcionālo vadlīniju 2.5. punktā noteiktajai redakcionālajai vadlīnijai *Privātuma aizsardzība*:**

LSM savos raidījumos un publikācijās ievēro personas tiesības uz privātumu un nepublicē ar normatīvajiem aktiem aizsargātu personas informāciju.

Privātu informāciju un attēlus var publicēt gadījumos, ja persona pati to atklāj un atļauj, apzinoties publicēšanas faktu. Izņēmumi pieļaujami gadījumos, ja šādas informācijas publicēšana ir nozīmīga sabiedrības interesēm un tā ir saistīta ar publiskām personām, kuru darbība, lēmumi un viedokļi ietekmē sabiedrībai būtiskus jautājumus. Šādos gadījumos žurnālists izvērtē, vai sabiedrības ieguvums no informācijas publicēšanas ir lielāks par personai nodarīto kaitējumu.

Cilvēkus publiskās vietās drīkst filmēt un fotografēt bez viņu atļaujas. Publicējot šos materiālus, žurnālisti ievēro likumu un ētikas normas. Filmējot vai fotografējot cilvēkus, tiek ņemtas vērā viņu vēlmes, ja vien tās nav pretrunā ar žurnālistikai nozīmīgiem apsvērumiem.

6. **Redakcionālo vadlīniju 2.7. punktā *Īpaši temati un problēmas* noteiktajai redakcionālajai vadlīnijai *Kriminālnotikumu un traģisku negadījumu atspoguļojums*:**

Ziņojot par kriminālnotikumiem, iespējamiem noziegumiem, ierosinātajiem kriminālprocesiem un tiesvedībām, LSM žurnālists ievēro nevainīguma prezumpciju. Cilvēks uzskatāms par vainīgu nozieguma izdarīšanā tikai pēc galīgās tiesu instances spēkā esoša sprieduma.

LSM publicē noziegumos aizdomās turēto vai apsūdzēto vārdus, ja tās ir publiskas personas vai nonākušas tiesībsargu uzmanības lokā saistībā ar iespējamiem likumpārkāpumiem publiskajā sektorā, kā arī rada draudus sabiedrības drošībai.

Izvērtējot konstatēto, Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

secina:

[4] Par Sižeta saturu, formātu, tematisko fokusu un plašāko kontekstu

Nepilnas četras minūtes garais Sižets ir veidots kā ziņa LTV1 ziņu raidījuma "Panorāma" ietvaros. Sižets vēsta par 2026. gada 13. jūlijā notikušo tiesas sēdi krimināllietā par VSIA „Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" (Sižetā saukta par Bērnu slimnīcu) ārstniecības atbalsta personas – vispārējās aprūpes māsas (Sižetā saukta par medmāsu) – profesionālo pienākumu nepienācīgu pildīšanu, kā rezultātā iestājās pacienta nāve.

Šajā kontekstā ir jāņem vērā, ka ziņas galvenais uzdevums ir īsi, skaidri, precīzi un savlaicīgi informēt sabiedrību par jaunu, sabiedriski nozīmīgu notikumu, faktu vai aktualitāti. Ziņas kā žurnālistikas žanra funkcija ir jaunas informācijas sniegšana, nevis tās padziļināta interpretācija, analīze vai vērtēšana.

Sižeta ievadā tiek sniegta kontekstu skaidrojoša informācija par 2025. gada novembrī Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā notikušo incidentu, kā arī par tiesas lēmumu izskatīt krimināllietu slēgtā tiesas sēdē. Turpinājumā ir iekļauta īsa intervija ar apsūdzētās personas darba kolēģi, kura raksturo apsūdzētās personas ilggadīgo profesionālo pieredzi. Sižeta turpinājumā apsūdzētās personas advokāts raksturo notikušo kā liktenīgu apstākļu sakritību un nolaidību profesionālo pienākumu izpildē. Savukārt cietušās puses advokāte informē par mirušā bērna vecāku vēlmi panākt taisnīgu tiesu. Sižeta turpinājumā prokurore sniedz komentāru par nenotikušo pirmstiesas vienošanos kriminālprocesā. Sižeta noslēguma daļā tiek sniegta informācija par Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas īstenotajiem pasākumiem kontroles stiprināšanai un risku novēršanai, lai pēc iespējas mazinātu cilvēciskas kļūdīšanās riskus. VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" valdes locekle Zane Straume sniedz informāciju ar izklāstu par šajā jomā paveikto. Sižets noslēdzas ar žurnālistes konstatējumu: *Slimnīca veicot darbinieku papildu apmācības un plāno veidot visaptveroša gadījuma analīzi, lai aktualizētu principus šādu risku identificēšanai un mazināšanai slimnīcās visā Latvijā.*

Izvērtējot Sižeta saturu kopumā, ombuds secina, ka tā tematiskais fokuss ir konkrētā tiesas sēde un ar to saistītie procesuālie un faktiskie apstākļi. Lai auditorija varētu izprast tiesas sēdes kontekstu, Sižetā ir sniegta arī plašāka informācija gan par 2025. gada novembrī Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā notikušo incidentu, gan par slimnīcas turpmāko rīcību, lai nepieļautu līdzīgu incidentu atkārtošanos. Ņemot vērā Sižeta žanru, ilgumu un tematisko fokusu, ir jāsecina, ka vēstījuma izklāsta struktūra, secība un saturs kopumā ļauj auditorijai pilnvērtīgi izprast Sižeta

pamatā esošā notikuma – tiesas sēdes – būtību, kā arī ar to saistītos svarīgākos faktus.

Atzinuma veidošanas nolūkos ombuds uzskata par nepieciešamu norādīt, ka LSM saturs, kas veltīts konkrētajam incidentam, ir izklāstīts trīs ziņās:

1) 2026. gada 7. aprīlī LSM ziņu portālā "LSM.lv" publicētajā Nacionālās ziņu aģentūras "LETA" ziņā par izmeklēšanas pabeigšanu kriminālllietā par kādas slimnīcas ārstniecības personas nolaidīgu profesionālo pienākumu pildīšanu, kā rezultātā iestājusies mazgadīga pacienta nāve (Publikācija 1);
2) 2026. gada 13. jūlija Sižetā;
3) 2026. gada 28. septembrī LSM ziņu portālā "LSM.lv" publiskotajā Nacionālās ziņu aģentūras "LETA" ziņā par tiesas spriedumu šajā kriminālllietā (turpmāk – Publikācija 3).

Ņemot vērā, ka Iesniegums 1 un Iesniegums 2 ir saņemti jau pēc tiesas lēmuma publiskošanas, ombuds pieļauj, ka vēlāk publiskotais tiesas spriedums varēja ietekmēt Iesniegumā 1 un Iesniegumā 2 sniegto Sižeta vērtējumu. Tomēr, izvērtējot Sižeta saturu un tā veidošanā pieņemtos redakcionālos lēmumus, ombuda uzdevums ir balstīties vien tajā informācijā, kas Sižeta veidotājiem bija pieejama tā veidošanas laikā. Proti, Sižeta atbilstība profesionālajiem standartiem nav vērtējama retrospektīvi, izmantojot faktus un informāciju, kas kļuva zināma tikai pēc tā publiskošanas. Līdz ar to turpmākajā izvērtējumā ombuds ņems vērā tikai tos apstākļus un informāciju, kas bija pieejama Sižeta veidošanas brīdī.

1. Par norādi Sižetā, ka apsūdzētā persona tiesas procesā izmantoja tulka pakalpojumus

Iesniedzējs uzskata, ka Sižetā fakts par tulka izmantošanu ir pasniegts ***bez padziļināta konteksta,*** tādējādi ***provocējot pūļa tiesu un ksenofobiskus komentārus.***

Ombuds piekrīt Iesniedzēja apsvērumiem, ka tulka izmantošanas fakts tiesvedības procesā pats par sevi vēl neliecina par apsūdzētās personas profesionālās kompetences trūkumu un nenorāda uz šā apstākļa saistību ar konkrēto traģisko incidentu. Proti, tulka izmantošana tiesvedības procesā nav uzskatāma par pietiekamu pamatu, lai secinātu par apsūdzētās personas latviešu valodas prasmes līmeni. Tāpat bez papildu pierādījumiem nav pamata secināt, ka iespējamās grūtības valsts valodas pārzināšanā būtu bijis cēlonis profesionālo pienākumu nepienācīgai izpildei.

Kriminālprocesa likuma 11. panta otrajā daļā ir noteikts [izcēlums citētajā likuma tekstā mans – E.A.]: *Personai, kurai ir tiesības uz aizstāvību, cietušajam un viņa pārstāvim, lieciniekam, speciālistam, ekspertam, revidentam, kā arī citām personām, kuras procesa virzītājs iesaistījis*

*kriminālprocesā, ja tās **neprot valsts valodu**, procesuālo darbību veikšanas laikā ir tiesības lietot valodu, kuru šīs personas prot, un bez atlīdzības izmantot tulka palīdzību, kura piedalīšanos nodrošina procesa virzītājs.*

Ombuda vērtējumā Kriminālprocesa likuma 11. panta otrajā daļā lietotais apzīmējums *neprot valsts valodu* ir interpretējams, ņemot vērā personas faktisko spēju saprast un lietot latviešu valodu konkrētajā procesuālajā situācijā, nevis pēc tā, vai personai ir attiecīgs valsts valodas prasmes līmenis, piemēram, tāds, kas nepieciešams noteiktu profesionālo pienākumu pildīšanai. Tiesvedības procesā būtiska ir ne tikai personas vispārējā spēja sazināties latviešu valodā, bet arī tās spēja pietiekami saprast procesuālo darbību saturu, juridisko terminoloģiju un uzdotos jautājumus, kā arī personai pašai formulēt savus paskaidrojumus un īstenot tiesības uz aizstāvību. Tādējādi tulka palīdzība var būt nepieciešama arī personai, kura ikdienā spēj sazināties latviešu valodā, bet konkrētās tiesvedības sarežģītības vai citu apstākļu dēļ nevar pietiekami pilnvērtīgi piedalīties procesuālajās darbībās bez tulka palīdzības.

Līdz ar to no tulka izmantošanas fakta vien nevar secināt par personas valsts valodas prasmju līmeni vai **tās spēju lietot latviešu valodu profesionālajā darbībā**. Šāds secinājums būtu tikai varbūtējs, nevis loģiski nepieciešams. Turklāt Sižetā šādi secinājumi netiek veikti – auditorija tiek informēta vienīgi par tulka izmantošanas faktu, proti, par objektīvu apstākli, kura patiesums netiek apšaubīts.

Atsevišķi vērtējams jautājums ir par to, vai, publiskojot šo faktu bez papildu konteksta, netiek radīti priekšnoteikumi hipotētiskas secinājumu ķēdes veidošanai auditorijas uztverē. Proti, fakts, ka tika izmantots tulks, var radīt un veicināt pieņēmumu par nepietiekamām valsts valodas zināšanām, savukārt šis pieņēmums var tikt sasaistīts ar konkrēto incidentu – medikamentu sajaukšanu, kam sekoja pacienta nāve. Tomēr šādas cēloņsakarības esamību var noskaidrot vien kriminālprocesā iegūtie pierādījumi un galīgais spriedums ir tiesas kompetencē. Sižeta veidošanas brīdī tā veidotāju rīcībā nebija informācijas, kas ļautu šādu hipotēzi apstiprināt vai noraidīt.

Tomēr jāatzīst, ka šāda saistība ir loģiski iespējama auditorijas uztverē un līdz ar to pastāv risks, ka tulka izmantošanas fakts var tikt interpretēts stereotipiski un aizspriedumaini. Par šādu interpretāciju iespējamību liecina arī Iesniedzēja iesniegtie ekrānattēli, kuros iekļauti sociālo mediju lietotāju komentāri. Tādējādi ombuds atzīst par pamatotu Iesniedzēja aktualizēto jautājumu, vai šā fakta iekļaušana Sižetā bez papildu konteksta atbilst atbildīgas žurnālistikas principiem.

Vienlaikus ombuds nevar piekrist Iesniedzēja apsvērumiem, ka *šādai informācijai nebija tiešas*

nozīmes konkrētās lietas būtībai. Šāds kategorisks vērtējums ir iegūstams tikai retrospektīvi, ņemot vērā vēlāk pasludināto tiesas spriedumu un tajā konstatētos apstākļus. Sižeta veidošanas brīdī, pirms tiesas sprieduma pasludināšanas, žurnālistiem nebija zināms, vai apsūdzētās personas valodas prasmes jautājumam ir vai nav saistība ar iztiesājamo nodarījumu. Tulka izmantošanas fakta pieminēšanai var būt informatīva nozīme, raksturojot procesa norisi, arī tad, ja nav konstatēta tā saistība ar nodarījumu. Tādēļ nevar kategoriski secināt, ka šim apstāklim attiecīgajā brīdī nebija nekādas informatīvas nozīmes, bet jāņem vērā ziņas un tās satura konteksts, kā arī informācijas pasniegšanas veids.

Līdz ar to jautājums par Sižetā sniegto informāciju par tulka pakalpojumu izmantošanu nav reducējams uz to, vai žurnālistiem bija tiesības publiskot šo faktu. Būtiskākais izvērtējuma jautājums ir par šīs informācijas lietderīgumu un nepieciešamību:

a) vai konkrētajā Sižetā, ņemot vērā tā tematisko fokusu un auditorijai sniegtās informācijas kopumu, tulka pakalpojumu izmantošanas faktam bija pietiekama informatīvā nozīme, lai attaisnotu tā iekļaušanu ziņā, un

b) vai šīs informācijas atspoguļojums bija pietiekami kontekstualizēts, lai mazinātu nepamatotu un stereotipisku interpretāciju risku.

Šajā izvērtējumā ir būtiski nošķirt informācijas lietderīgumu 1) Sižeta veidošanas un publiskošanas brīdī no tās nozīmes, kas atklājas 2) retrospektīvi pēc tiesas sprieduma pasludināšanas. Ombuda vērtējumā vienīgi pirmais aspekts ir izšķirošs, vērtējot žurnālistu pieņemto redakcionālo lēmumu pamatotību.

2. Par apsūdzētās personas identitātes atklāšanu un Sižetā lietoto vizualizāciju

Iesniedzējs apšauba apsūdzētās personas identitātes atklāšanas nepieciešamību un samērīgumu, kā arī iebilst pret Sižetā izvēlēto šīs personas vizuālā attēlojuma veidu. Arī šajā gadījumā ir nodalāms jautājums par redakcionālo lēmumu pietiekamu pamatojumu no jautājuma par to lietderīgumu. Ombuds sliecas uz pirmo jautājumu atbildēt apstiprinoši, bet otrais rada zināmas šaubas.

Ombuda vērtējumā apsūdzētās personas identitātes atklāšanai bija pietiekams redakcionāls pamatojums. Kā norādīts arī LSM atbildē, Sižeta tematiskais fokuss bija konkrēta tiesvedība par konkrētai personai izvirzītu apsūdzību. Savukārt plašāki sistēmiski riski veselības aprūpē veidoja šīs tiesvedības kontekstu, bet nebija Sižeta galvenais temats. Tādējādi apsūdzētās personas identificēšana bija tieši saistīta ar Sižeta pamatā esošo notikumu.

Vienlaikus ir jāņem vērā, ka Sižeta veidošanas brīdī krimināllieta vēl nebija iztiesāta un personai

bija apsūdzētās personas statuss kriminālprocesā. Tomēr Sižetā apsūdzētās personas advokāts norādīja, ka viņa savu vainu atzīst. Šis apstāklis bija nozīmīgs, raksturojot konkrētās tiesvedības stadiju un tās saturisko kontekstu, tomēr pats par sevi neatceļ nevainīguma prezumpcijas ievērošanas nepieciešamību līdz galīgā tiesas nolēmuma spēkā stāšanās brīdim. Turklāt, personas vainas atzīšana neatbrīvo tiesu no pienākuma izvērtēt lietā iegūtos pierādījumus un noskaidrot visus juridiski nozīmīgos nodarījuma apstākļus. Tādēļ apsūdzētās personas identitātes atklāšanas atbilstība nevainīguma prezumpcijas prasībām, ir vērtējama kopsakarā ar to, kā Sižetā atspoguļota apsūdzības būtība, iespējamā personas rīcība un tās vainas forma. Tomēr līdztekus jāņem vērā arī lietas izskatīšanas slēgtā tiesas sēdē fakts, kas tiek pieminēts arī Sižetā, kā arī šī lēmuma (ierobežojuma) mērķis un konkrētais sabiedrības ieguvums no personas identificēšanas.

Ombuds nevar piekrist Iesniedzēja argumentācijai par apsūdzības būtības un vainas formas atspoguļojumu. Sižetā ne tiešā, ne netiešā veidā netiek apgalvots, ka apsūdzētā persona būtu tīši nogalinājusi bērnu. Gluži pretēji – Sižeta kopējais vēstījums raksturo notikušo kā profesionālo pienākumu nepienācīgas izpildes un neuzmanības vai nolaidības seku rezultātā izraisītu traģisku incidentu. Ombuds nesaskata pietiekamu pamatu secinājumam, ka Sižets auditorijai varētu radīt priekšstatu par apsūdzētās personas apzinātu vai tīšu rīcību. Vienlaikus ir jāuzsver, ka personas vainu ar tiesas spriedumu nosaka tiesa, tādēļ pirms tiesas sprieduma paziņošanas žurnālistiem ir jāatturas no kategoriskiem secinājumiem par personas vainu noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā.

Atsevišķi vērtējams ir jautājums par redakcionālo nepieciešamību Sižetā iekļaut apsūdzētās personas sejas attēlu, kas filmēts tiesas sēdes laikā kā spoguļattēls tiesnešu aizsargstiklā. Iesniedzējs šo jautājumu aktualizē saistībā ar izvēlēto apsūdzētās *identifikācijas apjomu un vizuālās atspoguļošanas veidu*.

Ombuds nesaskata pietiekamu pamatu Iesniedzēja apgalvojumam, ka izmantotais vizuālais risinājums pats par sevi būtu uzskatāms par personas *stigmatizējošu* atveidi. Ja ar stigmatizāciju saprot negatīvas sociālas pazīmes, īpašības vai stereotipa (negatīvas sociālās identitātes kopumā) piedēvēšanu personai, tādējādi radot par to nepamatotu priekšstatu kā par nevēlamu, mazvērtīgu vai sociāli nepieņemamu, tad konkrētajā gadījumā negatīvais priekšstats par apsūdzēto personu, ciktāl tāds auditorijā rodas, galvenokārt izriet no Sižetā atspoguļotās apsūdzības un tās iespējamajām sekām, nevis no personas rakstura vai personības īpašību raksturojuma. Ombuds nesaskata Sižetā apzinātu vai nepamatotu centienu diskreditēt apsūdzēto personu kā personību vai aizskart tās cieņu.

Vienlaikus ir jāņem vērā, ka apstāklis, ka iespējamais noziedzīgais nodarījums ir izdarīts

neuzmanības vai nolaidības, nevis tīšas rīcības rezultātā, pats par sevi nenozīmē, ka žurnālistiem pret apsūdzēto persona būtu jāattiecas kā pret notikušā upuri, visu atbildību par incidentu attiecinot vien uz sistēmiskām nepilnībām. Arī neuzmanīgas rīcības rezultātā var tikt aizskartas citu personu tiesības un radītas smagas sekas, kuru apmēru un atbildību izvērtē tiesa.

Tomēr tas, ka apsūdzētās personas identitātes atklāšanai ir pietiekams redakcionāls pamatojums, vēl nenozīmē, ka bija nepieciešams izmantot arī tās sejas attēlu. Identitātes atklāšana un personas vizuāla identificēšana ir atšķirīgi redakcionāli lēmumi, kuru nepieciešamība un samērīgums vērtējams atsevišķi. Ombuds uzskata, ka apsūdzētās personas identitātes atklāšana Sižetā pirms galīgā tiesas nolēmuma bija pietiekami pamatota, ņemot vērā Sižeta tematisko fokusu un tā izklāstītās konkrētās tiesvedības raksturu. Vienlaikus ombuds apšauba nepieciešamību Sižetā izmantot šīs personas sejas attēlu. Ombuda vērtējumā sabiedrība būtiski nezaudētu iespēju izprast tiesvedības būtību un tās kontekstu arī tādā gadījumā, ja apsūdzētās personas sejas attēls Sižetā netiktu izmantots. Tādējādi konkrētajā gadījumā vizuālā risinājuma izteiksmīgums un dramaturģiskais efekts, iespējams, ir ņēmis virsroku pār tā informatīvo un redakcionālo lietderīgumu.

3. Par plašākā konteksta neiekļaušanu Sižetā

Iesniegumā 3 Iesniedzējs izsaka viedokli, ka Sižetā *pārmērīgs uzsvars likts konkrētās personas aprakstam un tam piemērotajam sodam, vienlaikus nepietiekami aplūkojot plašāku sabiedrībai nozīmīgu jautājumu - kā medicīnas sistēmā identificēt šādu kļūdu cēloņus un novērst līdzīgu gadījumu atkārtošanos.* Iesniedzējs arī jautā – *vai žurnālists, sagatavojot sižetu, ir pietiekami noskaidrojis plašāku, tostarp starptautisko, kontekstu par līdzīgiem gadījumiem, to cēloņiem un iespējamiem risinājumiem.*

Atbildot uz šo jautājumu, vispirms jāņem vērā jau iepriekš atzinumā norādītais, ka Sižets ir veidots ziņas žanrā un tā tematiskais fokuss ir konkrētā kriminālprocesa tiesvedība. Nepilnu četru minūšu garā ziņu sižetā nav iespējams pilnvērtīgi atklāt visus notikuma konteksta aspektus, tostarp veselības aprūpes sistēmiskās nepilnības, kas varētu būt veicinājušas traģiskā notikuma iespējamību. Ziņas žanrs paredz informācijas atlasi un koncentrētu izklāstu, tādēļ plašāka konteksta neiekļaušana pati par sevi vēl neliecina par profesionālo standartu pārkāpumu.

Ombuds Sižeta saturā guva apstiprinājumu, ka tā veidotāji ir pievērsušies arī iespējamajiem sistēmiskajiem apstākļiem un noskaidrojuši Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas vadības viedokli par slimnīcā īstenotajiem pasākumiem pacientu drošības un risku novēršanas jomā. Tādējādi Sižets nav aprobežojies tikai ar konkrētās tiesvedības procesuālo norisi, bet tajā ir sniegta

arī informācija par iestādes rīcību, lai nepieļautu līdzīgu incidentu atkārtošanos.

Līdz ar to galvenais jautājums ir nevis par sistēmisko aspektu pilnīgu neiekļaušanu Sižetā, bet gan par to, vai tiem piešķirtais informatīvais īpatsvars jeb apjoms bijis samērīgs ar Sižeta tematisko fokusu un žanru. Iesniedzējam šis īpatsvars, acīmredzot, šķitis nepietiekams. Tomēr jāņem vērā, ka, būtiski mainot Sižeta informatīvo mērķi no konkrētās kriminālprocesa tiesvedības uz veselības aprūpes sistēmiskajām problēmām, varētu rasties risks mazināt uzmanību konkrētās personas iespējamajai atbildībai par profesionālo pienākumu izpildi. Citiem vārdiem sakot, sistēmisko problēmu iztirzāšana nedrīkstētu aizstāt konkrētā nodarījuma apstākļu un individuālās atbildības izvērtējumu vai radīt iespaidu, ka sistēmiskie trūkumi paši par sevi attaisno personas iespējamo nolaidību. Tādēļ ombuds uzskata, ka Sižeta veidotāju izvēle līdztekus kriminālprocesa tiesvedības gaitas atspoguļošanai iekļaut arī informāciju par slimnīcas veiktajiem preventīvajiem pasākumiem, ir bijusi atbilstoša izvēlētajam formātam un tematiskajam fokusam.

Nenoliedzami, pacientu drošība ir plašai sabiedrībai nozīmīgs jautājums, kura aktualizēšana ir sabiedriskā medija uzdevums. Tomēr no sabiedriskā medija pienākuma informēt sabiedrību par tai būtiskiem jautājumiem neizriet pienākums katrā ziņu sižetā, kurā minēts kāds konkrēts incidents, vienlaikus padziļināti analizēt arī visas ar to saistītās sistēmiskās problēmas. Šādu jautājumu izpētei var būt nepieciešami atsevišķi analītiski vai pētnieciski materiāli, kuros iespējams pievērsties problēmas cēloņiem, starptautiskajai pieredzei un iespējamiem risinājumiem.

Vienlaikus ombuds vēlas pievērst uzmanību plašākam jautājumam – sabiedriskā medija un sabiedrības mijiedarbībai sabiedriski nozīmīgu tēmu aktualizēšanā. Šajā kontekstā ir būtiski trīs apsvērumi.

Pirmais apsvērums attiecas uz LSM pienākumu strādāt sabiedrības interesēs, izzināt dažādu sabiedrības grupu intereses un nodrošināt platformu, kurā tiek apspriesti tām būtiski jautājumi, veicinot viedokļu daudzveidību un rosinot sabiedriski nozīmīgas diskusijas.

Lai šo pienākumu īstenotu, sabiedriskajam medijam ir jāveido sadarbība ar sabiedrību, nodrošinot pilnvērtīgu atgriezenisko saiti – regulāri uzklausot sabiedrības pārstāvjus, saņemot no viņiem informāciju un reaģējot uz aktualizētajiem jautājumiem. Šādai sadarbībai pēc iespējas jābūt tiešai un nepastarpinātai, jo katrs papildu komunikācijas posms var paildzināt un sarežģīt informācijas apriti.

Ombuda loma šajā procesā nav noteikt, kādas tēmas LSM būtu jāiekļauj savā saturā vai kādā apjomā tās jāiztirzā. Ombuds izvērtē LSM jau radīto saturu un tā atbilstību profesionālajiem standartiem, kas noteikti Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā, bet neaizstāj

redakcijas lēmumu pieņemšanā par satura tematiskajām prioritātēm. Savukārt sabiedrības intereses atbilstoša satura veidošana ir saistīta arī ar sabiedrības līdzdalību sabiedriskā pasūtījuma formulēšanā, jo medijs nevar pilnvērtīgi izzināt visu sabiedrības grupu vajadzības un intereses bez pašu sabiedrības pārstāvju iesaistes.

No minētā izriet, ka sabiedrības pārstāvjiem, kuri vēlas aktualizēt kādu problēmu vai pievērst medija uzmanību noteiktai tēmai, būtu jāvēršas tieši pie sabiedriskā medija. Ombuds var izvērtēt medija rīcību un sniegt ieteikumus profesionālo standartu ievērošanai, taču nevar kļūt par starpnieku, kura uzdevums būtu noteikt medijam turpmākās satura prioritātes.

Otrais apsvērums ir saistīts ar sabiedrības līdzdalības nozīmi sabiedriskā medija darbībā. Sabiedriskais medijs var pilnvērtīgi pildīt savu misiju tikai tad, ja sabiedrība aktīvi iesaistās – informē mediju par aktualitātēm, vērš tā uzmanību uz nepietiekami aplūkotām problēmām, uzdod jautājumus un dalās savās zināšanās un pieredzē. Savlaicīga informācija no sabiedrības palīdz medijam pamanīt jautājumus, kuriem citādi varētu netikt pievērsta pienācīga uzmanība. Turklāt attiecīgās jomas speciālistu, ekspertu un ieinteresēto pušu zināšanas par konkrēto problēmu bieži vien ir plašākas un padziļinātākas nekā žurnālistu sākotnējā izpratne par to.

Sabiedriskā medija Redakcionālajās vadlīnijās definētais auditorijas iesaistes princips nosaka, ka *Sabiedriskie mediji nevar pastāvēt un īstenot savu misiju bez sabiedrības uzticēšanās. Sabiedriskie mediji uzklausa un ņem vērā auditorijas intereses, to mērķis ir abpusēji cieņpilns dialogs.*

Lai starp sabiedrību un tās mediju veidotos uzticēšanās un cieņpilns dialogs, būtisks ir abu pušu savstarpējais pozicionējums – vai tās uztver viena otru kā līdzvērtīgus komunikācijas partnerus un vai izvēlētais komunikācijas veids sekmē konstruktīvu sadarbību kopīga mērķa sasniegšanai. Šajā gadījumā šāds mērķis ir sabiedrības interese saņemt patiesu un daudzpusīgu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem.

Sabiedriskajam medijam ir jābūt atvērtam arī kritiskai atgriezeniskajai saitei, jo tieši tā var palīdzēt identificēt trūkumus un uzlabot satura kvalitāti. Savukārt sabiedrības pārstāvju argumentēta un konstruktīva komunikācija var palīdzēt medijam labāk izprast konkrētas problēmas būtību un sabiedrisko nozīmīgumu. Pārmetumi un savstarpēja konfrontācija ne vienmēr veicina šādu sadarbību, tādēļ būtiski ir saglabāt abpusēju cieņu un orientēties uz kopīgu sabiedrības interesēm atbilstošu mērķi.

Trešais apsvērums izriet no LSM redakcionālās neatkarības principa. Ombudam nav tiesību iejaukties medija redakcionālajos lēmumos, noteikt, par kādām tēmām sabiedriskajam medijam būtu jāveido saturs vai kādā apjomā šīs tēmas būtu jāaplūko. Tas tomēr nenozīmē, ka sabiedrības

pārstāvju ierosinājumiem un argumentiem nav nozīmes. Gluži pretēji – ikvienam, kurš vēlas pievērst medija uzmanību kādai sabiedriski nozīmīgai problēmai, ir tiesības to darīt, sniedzot argumentētu pamatojumu un piedāvājot medijam attiecīgās tēmas izpētei noderīgu informāciju.

Vienlaikus LSM ir jānodrošina sabiedrībai saprotams, pieejams un efektīvs informācijas iesniegšanas un atgriezeniskās saites saņemšanas mehānisms, lai ikviens ieinteresētais sabiedrības pārstāvis zinātu, kā iesniegt jautājumu vai pieteikt tēmu, kā arī varētu paļauties, ka viņa vēršanās tiks uzklausīta un saņems atbildi. Šāda mehānisma esamība ir būtiska ne tikai sabiedrības līdzdalības veicināšanai, bet arī sabiedriskā medija un auditorijas savstarpējās uzticēšanās stiprināšanai.

Tādējādi sabiedrības līdzdalība un medija redakcionālā neatkarība nav savstarpēji izslēdzoši principi. Tieši pretēji – konstruktīva sabiedrības iesaiste var palīdzēt medijam labāk izprast sabiedrības intereses, vienlaikus saglabājot redakcijas tiesības un atbildību patstāvīgi pieņemt lēmumus par satura veidošanu.

Ombuds vēlas arī norādīt, ka Iesniedzēja iesniegtā plašā informācija par pacientu drošības sistēmiskajiem riskiem un ārvalstu pieredzi varētu būt noderīga LSM redakcijām, izvērtējot iespēju pievērsties šai tēmai atsevišķā, padziļinātā žurnālistikas materiālā. Šāda informācija varētu kalpot par pamatu turpmākai tēmas izpētei un palīdzēt LSM izvērtēt tās sabiedrisko nozīmīgumu un iespējamo atspoguļošanas formātu. Tādējādi ombuds aicina Iesniedzēju izmantot tiešu komunikāciju ar LSM kā iespēju aktualizēt šo jautājumu, nevis tikai kā līdzekli jau publicēta Sižeta izvērtēšanai.

Ombuds nevar piekrist Iesniegumā 3 izteiktajai pretenzijai par *bērna ārstēšanas konteksta* neiekļaušanu Sižetā. Informācija par mirušā bērna veselības stāvokli un ārstēšanas apstākļiem nav uzskatāma par nepieciešamu, lai izprastu Sižeta galveno tematu – tiesvedību saistībā ar traģisko incidentu Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā. Turklāt šādas informācijas publiskošana skartu īpaši aizsargājamu personas datu kategoriju.

[5] Par redakcionālo lēmumu izvērtēšanas iespējām

Katra redakcionāla lēmuma pieņemšanas *pietiekamais pamats* ir tādi apsvērumi, ar kuriem, pastāvot konkrētajiem apstākļiem, ir pietiekami, lai lēmumu pieņemtu saskaņā ar loģisko formu: vienmēr, ja šie apsvērumi ir spēkā, tad (secinājums) ir *pietiekams pamats* (attaisnojums), lai tā lemtu. Tādējādi *pietiekamais pamats* raksturo tos lēmuma pieņemšanas apsvērumus, ar kuriem ir *pietiekami*, lai konkrēto lēmumu attaisnotu, proti, tie raksturo lēmuma *iespējamības* apsvērumus.

Līdz ar to viens jautājums ir par to, vai pieņemtie lēmumi Sižeta veidošanas brīdī bija ar pietiekamu pamatojumu, vai tie saskan ar LSM pašregulējošajos dokumentus – Redakcionālajās vadlīnijās un Rīcības un ētikas kodeksā izteiktajiem principiem un prasībām.

Tomēr ne viss, kas ir *iespējams* un *pieļaujams*, ir arī *nepieciešams*. Tāpēc pilnvērtīgam redakcionālo lēmumu pamatojumam ir jāatklāj ne tikai tā pieņemšanas tiesiskais pamats un iespējamība, bet arī *redakcionālā nepieciešamība* jeb apsvērumi, kas izskaidro konkrēto lēmumu *lietderīgumu.* Tāpēc cits jautājums ir par to, vai konkrētie lēmumi bija nepieciešami redakcionālo mērķu sasniegšanai un kādu profesionālu ieguvumu tie nodrošināja.

Redakcionālo lēmumu *nepieciešamā pamata* loģiskā forma būtu šāda: tikai tad, ja, pastāvot pietiekamam pamatam lēmuma pieņemšanai, pastāv arī *nepieciešamība* pēc šāda lēmuma, tad šāds lēmums ir attaisnojams kā redakcionāli nepieciešams un lietderīgs.

Sabiedriskā medija gadījumā redakcionālo lēmumu *nepieciešamība* izriet no LSM pienākuma darboties **sabiedrības interesēs**. Tādēļ, pieņemot redakcionālus lēmumus, ir jāvērtē ne tikai tas, vai tie ir tiesiski pieļaujami, bet ir jānoskaidro arī tas, vai konkrētie redakcionālie risinājumi atbilst sabiedrības interesēm. Tieši sabiedrības intereses ir būtisks apsvērums, kas pamato LSM redakcionālo lēmumu nepieciešamību, un argumentēta atsauce uz sabiedrības interesēm piešķir redakcionālajiem lēmumiem to *nepieciešamības pamatojumu*, ja konkrētie lēmumi palīdz realizēt sabiedriskā medija misiju – strādāt sabiedrības interesēs. Vienlaikus katra konkrētā lēmuma atbilstība sabiedrības interesēm ir vērtējama individuāli, ņemot vērā attiecīgās situācijas apstākļus un kontekstu.

Principiālā līmenī tas nozīmē, ka sabiedriskā medija redakcionālajam lēmumam ir jābūt ne tikai tiesiski pieļaujamam, bet arī profesionāli pamatotam ar identificējamām un argumentēti izskaidrojamām sabiedrības interesēm. Tāpēc, vērtējot konkrētos redakcionālos lēmumus, ir jānoskaidro, vai izvēlētie risinājumi konkrētajā situācijā un kontekstā atbilst sabiedrības interesēm saņemt patiesu informāciju par tās dzīvi ietekmējošiem lēmumiem, procesiem un notikumiem, uzraudzīt politisko, ekonomisko un tiesu varu, stiprināt tiesiskumu un labklājību, dzīvot drošā vidē, mazināt netaisnību un nevienlīdzību, [..] novērst maldinošas informācijas ietekmi, kā tas ir noteikts Redakcionālajās vadlīnijās.

Ombuda ieskatā redakcionālie lēmumi ir pamatojami ar **sabiedrības interesēm.** Tomēr vien ar vispārīgu atsauci uz sabiedrības interesēm vēl nepietiek – ir jāparāda, kā konkrētais redakcionālais risinājums kalpo šīm interesēm un kāpēc izvēlētais risinājums ir atbilstošs attiecīgajam mērķim.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

vērš uzmanību:

[6] Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds atzinumus sniedz normatīvo aktu definētajās kompetences robežās un izmantojot Redakcionālo vadlīniju un Rīcības un ētikas kodeksa normas, kas attiecas uz profesionālo ētiku un tās ievērošanu redakcionālajos lēmumos un profesionālajās procedūrās. Nedz normatīvie akti, nedz Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodekss nedod ombudam tiesības sniegt Iesniegumā minēto apstākļu juridisko izvērtējumu.

Saskaņā ar SEPLPL 18. panta otro daļu ombuda lēmums iesnieguma iesniedzējam nav saistošs un nav nedz apstrīdams, nedz pārsūdzams.

Izvērtējot konstatēto, sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Edmunds Apsalons

atzīst:

[7] Ombuds neatzīst Sižeta saturā un tā veidošanas procesā pieņemtajos redakcionālajos lēmumos LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā noteikto LSM darbības profesionālo principu *Precizitāte* un *Objektivitāte* pārkāpumus.

Sižetā sniegtā informācija par kriminālprocesa tiesvedības procesu un tā pamatā esošo notikumu ir balstīta pārbaudītos faktos. Ombuds nekonstatēja faktu sagrozīšanu vai izdomāšanu, kā arī pazīmes, kas liecinātu par apzinātu auditorijas maldināšanu.

Sižeta satura izklāstā iekļautā kontekstuālā informācija ļauj auditorijai gūt priekšstatu gan par tiesvedības priekšmetu, gan par notikuma apstākļiem. Šādu izpratni veicina apsūdzētās personas darba kolēģes, advokāta, cietušās puses advokāta, prokurora un slimnīcas vadības sniegtie komentāri. Sižetā iekļauta arī informācija par slimnīcas kā iestādes īstenotajiem pasākumiem pacientu drošības un risku novēršanas jomā. Vienlaikus jāņem vērā, ka Sižeta ilgums un ziņu formāts neļāva izvērsti analizēt sistēmiskos riskus pacientu drošībai un to iespējamos cēloņus. Šāda analīze būtu atsevišķa, plašāka žurnālistikas materiāla uzdevums.

Ombuds nekonstatēja pazīmes, kas liecinātu par apzināti tendenciozu pieeju Sižeta satura izklāstā, informācijas izkārtojumā, vēstījuma intonācijā vai apzīmējumu izvēlē. Tādējādi, vērtējot Sižetu kopumā un ņemot vērā tā žanru, tematisko ievirzi un ilgumu, ombuds nekonstatē pamatu atzīt, ka tā veidošanā nebūtu ievēroti precizitātes un objektivitātes principi.

[8] Ombuds neatzīst Sižeta saturā un tā veidošanas procesā pieņemtajos redakcionālajos lēmumos LSM Redakcionālo vadlīniju 1.4. punktā noteiktā LSM darbības profesionālā principa *Izvairīšanās no stereotipizācijas,* Redakcionālo vadlīniju 2.1. punktā noteiktās

redakcionālās vadlīnijas *Cilvēka cieņa*, Redakcionālo vadlīniju 2.5. punktā noteiktās redakcionālās vadlīnijas *Privātuma aizsardzība*, Redakcionālo vadlīniju 2.7. punktā noteiktās *nevainīguma prezumpcijas* prasības pārkāpumus.

Sižetā sniegtā informācija par apsūdzēto personu un tās iespējami pieļauto kļūdu profesionālajā darbībā kopumā ir izklāstīta cieņpilni, neaizskarot personas cieņu. Ombuds nekonstatēja pazīmes, kas liecinātu par Sižeta veidotāju stereotipizējošu, aizspriedumainu vai diskriminējošu attieksmi pret apsūdzēto personu. Sižetā netika vērtēta apsūdzētās personas personība vai privātās dzīves aspekti, tostarp tās etniskā izcelsme, kā arī netika veikti secinājumi par tās vainu vai tīša noziedzīgā nodarījuma veikšanu.

Apsūdzētās personas identitātes atklāšana ir vērtējama kontekstā ar Sižeta informatīvo mērķi – informēt sabiedrību par konkrētu tiesvedību un tajā izskatāmo iespējamo noziedzīgo nodarījumu, kas saistīts ar ārstniecības personas profesionālo darbību publiskajā sektorā, jo VSIA "Bērnu klīniskā universitātes slimnīca" ir valstij piederoša ārstniecības iestāde. Šādā situācijā sabiedrībai ir pamatota interese zināt, pret kuru personu ir celta apsūdzība par tās iespējamu nolaidīgu profesionālā darbību. Konkrētajā gadījumā apsūdzētās personas identitātes atklāšana bija saistīta ar Sižeta informatīvo uzdevumu un nav vērtējama kā nesamērīgs personas privātuma aizskārums. Būtiski arī tas, ka Sižetā apsūdzētajai personai netika piedēvēta tīša rīcība vai apzināts nodoms izraisīt smagās sekas un netika pausti nepamatoti vērtējumi par tās personību. Ombuds nekonstatēja arī pazīmes, kas liecinātu par tiesvedības vai tās pamatā esošā notikuma sensacionalizēšanu.

Vienlaikus ombuds nesaskata redakcionālu nepieciešamību Sižeta vizualizācijā izmantot apsūdzētās personas sejas attēlu. Sabiedrības izpratne par tiesvedību un tās pamatā esošo notikumu būtiski nemainītos, ja šis attēls Sižetā netiktu iekļauts. Tādējādi, lai gan apsūdzētās personas identitātes atklāšana konkrētajā gadījumā bija pietiekami pamatota, tās vizuālai identificēšanai nebija atbilstoša nepieciešamības pamatojuma. Tomēr šis redakcionālais lēmums, vērtējot Sižetu kopumā, pats par sevi nav pamats secinājumam par cilvēka cieņas vai nevainīguma prezumpcijas pārkāpumu Sižeta saturā.

Ombuds atzīst, ka Sižetā iekļautā informācija par tulka pakalpojumu izmantošanu tiesas procesā daļai auditorijas varēja radīt nepamatotu sasaisti starp apsūdzētajai personai inkriminēto noziedzīgo nodarījumu un tās iespējamu nepietiekamu profesionālo kompetenci, kā arī rosināt pieņēmumu, ka kļūdas cēlonis varētu būt valsts valodas nepārzināšana. Sižeta veidošanas laikā žurnālistu rīcībā nebija informācijas, kas šādu pieņēmumu apstiprinātu. Turklāt tulka pakalpojumu

izmantošana tiesas procesā pati par sevi neļauj izdarīt secinājumu par personas valsts valodas zināšanu līmeni vai profesionālo kompetenci. Krimināprocesā tulka palīdzība ir procesuālo tiesību īstenošanas garantija, kas nodrošina personai iespēju pilnvērtīgi piedalīties procesā un īstenot savas aizstāvības tiesības.

Līdz ar to tulka pakalpojumu izmantošanas fakta iekļaušana Sižetā, nenorādot tā iemeslus vai procesuālo nozīmi un nepaskaidrojot, ka no šī fakta nav izdarāmi secinājumi par personas valodas zināšanu līmeni vai profesionālo kompetenci, varēja daļā auditorijas veicināt nepamatotu un aizspriedumainu interpretāciju traģiskā notikuma iemesliem. Ombuda vērtējumā šī fakta iekļaušanas informatīvā lietderība nebija pietiekami skaidra un tā iespējamās interpretācijas risks nebija pienācīgi izvērtēts. Tomēr, ņemot vērā to, ka Sižetā netika apgalvots vai pausts pieņēmums par apsūdzētās personas valsts valodas prasmju līmeni vai to saistību ar notikušo, kā arī netika izdarīti stereotipizējoši secinājumi par apsūdzēto personu, minētais redakcionālais lēmums nav pietiekams pamats, lai konstatētu Redakcionālo vadlīniju 1.4., 2.1. vai 2.7. punkta pārkāpumus.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas
līdzekļu ombuds (*paraksts*)* **Edmunds Apsalons**

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU